

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro tertio Decretalium, In Quo De Obligationibus, Beneficiis, Aliisque Juribus Clericorum saecularium, & Regularium agitur ...

Pirhing, Ehrenreich

Dilingae, 1676

Titulus XXXV. De Statu Monachorum, & Canonorum Regularium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98275](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98275)

TITVLVS XXXV.

DE STATU MONACHORUM, ET
CANONICORVM REGVLARIVM.

Actum est præcedentibus Titulis de Regularibus, quoad ingressum in Religionem, quæ & conversio dici solet, & de illorum votis, ac Professione: nunc verò de statu, & conversatione eorundem Regularium hic Titulus subiicitur. Status hic accipitur pro vitæ conditione, seu vivendi ratione, per quam aliquis immobiliter, & perpetuò vitæ Religiosæ, seu obsequio Divino obstringitur, ut ex S. Thom. 2. 2. q. 183. artic. 1. notat. Less. Lib. 2. de iustit. c. 41. n. 1. Nam Monachi, & Canonici Regulares perpetuò obstringuntur Regulæ, quam sunt Professi, ut secundum illius præscriptum vitam instituunt, c. Ad Monasterium; 6. h. t. Differunt inter se, non tantum in habitu, & aliis accidentalibus: sed præcipuè in eo, quòd Monachi strictiori Regulæ, Canonici Regulares laxiori subiiciuntur. Extat hic Titulus etiam in Sexto, & Clementinis.

§. I.

*Quanam Iure communi Canonico
statuta sunt circa Monachos, &
Canonicos Regulares?*

I.

In primis Monachi, alique Regulares, spectato Iure communi Canonico, & seclusis exemptionis privilegijs, subiecti sunt Episcopis, ad quos proinde correctio disciplinæ spectat, prout sumitur ex c. Theodosius; 1. h. t. Ubi Papa Gregorius I. rescribit Archiepiscopo Neapolitano, & mandat, ut alicui Monasterio, nec ipse, nec Presbyteri, seu Clerici ejus aliquid, præter diligentem disciplinæ correctionem, molestiæ inferant, neque aliquid eorum, quæ fidelium devotione ipsis Monasterijs obveniant, vendicare sibi audeant, cum id Monachis ibi servantibus proficere debeat, quicquid à fidelibus ipsis offerri contigerit.

II. Ubi notandum primò. Licet Monasteria alioquin Episcopo subiecta à Lege Diocesana sint exempta, videlicet quoad præstationes Cathedralici, charitativi subsidij, & similibus, idque in favorem Religionis, c. 1. & ibi Gl. in summ. caus. 10. qu. 1. c. Cum pro utilitate; 34. caus. 16. qu. 1. c. Dilectus; 18. de Offic. Ordin. à Lege tamen jurisdictionis Episcopi non sunt exempta, nisi speciale privilegium habeant, cit. c. Dilectus; & ibi Gl. V. De Lege jurisdictionis, junct. Gl. marg. lit. B. Ideoque Episcopus jus habet Monachos, aliòsque Regulares non exemptos visitandi, corrigendi, puniendi, ita tamen, ut prima correctio ad Prælatum Religionis spectet, qui si in corrigendo negligens sit, tum demum illa potestas ad Episcopum

devolvitur, c. Quanto; 7. & ibi Gl. V. Si Prælati, de Offic. Ord. Ioan. Andr. in c. 1. n. 2. h. t. Et patet ex alibi dictis. Sed neque quoad Legem Diocesanam, Monasteria sunt exempta, si populum habeant, sive Parochias, aut Capellas sibi incorporatas: tunc enim ratione harum, pendere debent solitas præstationes, nisi & hæ Capellæ sint exemptæ, Gl. in cit. c. Dilectus; V. de Lege jurisdictionis, Gl. in cit. c. 1. V. Disciplina, & ibi Abb. num. 5. h. t. Ubi tamen id limitat quoad ea, quæ concernunt populum: nam in alijs, quæ non concernunt populum, Monasterium manet exemptum à Lege Diocesana.

Notandum secundò. Episcopus non debet Monasteria gravare, aut redditus eorum minuere, nec oblationes, quæ sunt in Ecclesijs, & locis Religiosis, sibi vendicare, cit. c. 1. h. t. c. Quam sit; 5. caus. 18. q. 2. Abb. in cit. c. 1. n. 4. h. t.

III. Secundò. In c. Monachi; 2. h. t. (quod est desumptum ex Concilio Lateranensi sub Alexandro III. habito c. 18.) statuitur, ut Monachi non recipiantur in Monasterijs pro pretio, nec peculium permittantur habere: nec singuli in oppidis, aut villis, per Parochiales Ecclesias quascunq; habitare permittantur: sed in majore Conventu, aut cum alijs quibus Fratibus maneat, neque soli inter sæculares homines versentur. Quid si verò aliquis pro sui receptione in Monasterium aliquid dederit, ad sacros Ordines non ascendat; qui verò receperit, ab Officio suspendatur. Qui autem peculium habuerit (id est, proprium, Gl. marg. hic) nisi Abbas ejus administrationem ei permiserit: ab Altaris Communionem removeatur: & qui in extremis cum peculio inventus fuerit, & dignam poenitentiam non egerit, neque Oblatio pro ipso fiat, neque inter Fratres Ecclesiasticam accipiat sepulturam; idque etiam in omnibus Religiosis præcipitur observari. Abbas autem, qui diligenter ista non cavet,

Ccc c 2

verit,

Tomus III.

» verit, Officio privandus erit. Prioratus etiam, &
 » obedientiæ (v.g. Officium Custodis, Procuratoris
 » &c.) nulli pro pretij donatione tradantur: alio-
 » quin dantes, & accipientes ab Officio, seu Mini-
 » sterio suo deponantur: Priores autem, seu Pre-
 » lati, cum in Ecclesijs Conventualibus per electio-
 » nem Capitulorum suorum fuerint constituti, mu-
 » tari non debent: nisi ob manifestam, & rationa-
 » bilem causam, videlicet si fuerint dilapidatores
 » bonorum, aut incontinententer vixerint, aut simile
 » quid egerint, ob quod amovendi merito videan-
 » tur: vel denique si ob necessitatem majoris Officij
 » administrandi, cum Fratrum consilio, fuerint
 » transferendi.

IV. Hinc colligitur primò. Non posse aliquid
 pro susceptione ad statum Religiosum, etiam ad proba-
 tionem, vel pro Professione in Religione accipi, tan-
 quam pretium; cum status Religiosus sit spiritualis,
 & consequenter simonia foret, contra jus Divinum,
 pecuniam, vel aliud temporale, & pretio æstimabile
 pro illo dare, vel accipere. Non est tamen per se, &
 ex rei natura illicitum, aliquid accipere, vel exigere
 pro sustentatione personæ, quæ ad statum Religio-
 sum suscipitur: imò concessum, si Monasterium sit
 inops, & Regula Ordinis id permittat, vel consuetu-
 dine diuturnâ id obtentum fuerit: uti fit in Mona-
 sterijs Monialium; quia tunc non datur aliquid tem-
 porale pro ipso statu spirituali, sed pro onere alendi
 personam, quod est temporale, & pretio æstimabile.
 Si verò Monasterium sit dives, & sufficientes redditus
 habeat, ad alendos Religiosos, videtur esse simonia,
 saltem juris Ecclesiastici, ob prohibitionem Ecclesiæ,
 quæ gratis eos recipi præcipit; quia tunc videtur ali-
 quid accipi pro ipsa susceptione ad statum Religionis,
 ut colligitur ex c. *Non satis*, 8 c. *Veniens*; 11 c. *Dilectus*;
 30 c. *Quoniam*; 40 c. *De Simon. Suar. Tom. 1. de Relig.*
Lib. 4. de Simon. c. 17. n. 4. & seqq. Less. Lib. 2. c. 35.
n. 68. & seqq. Laym. Lib. 4. tr. 10. c. ult. n. 39.

V. Colligitur secundò. Quod Monachi, &
 alij Religiosi non possint habere peculium propriè di-
 ctum, sive proprium patrimonium, aut bona, de qui-
 bus liberè, sive quoad proprietatem, sive quoad usum-
 fructum, disponere possint, sine ulla dependentia ab
 alterius voluntate. Possunt tamen habere peculium latè
 sumptum, quoad solam administrationem, & usum
 facti, dependentem à voluntate Superioris, qui con-
 cessum usum, & administrationem eisdem auferre,
 vel pro arbitrio revocare possit *Abb. in cit. c. 2. nu. 4.*
h. t. Aror p. 1. lib. 12. c. 9. q. 1. & alij communiter.
 Sic Regularis obtinens Beneficium, cum legitima li-
 centia, habet administrationem reddituum, quos ad
 sustentationem decentem, & superfluos, ad pias cau-
 sas applicare potest. Item, si Regularis, extra Mo-
 nasterium degat, v.g. in peregrinatione, vel studio-
 rum causâ in Academia, licitè potest pecuniam in sui
 sustentationem, & moderatas elemosynas insumere,
 secundum facultates Monasterij, & præsumptam vo-
 luntatem Superioris. Similiter potest etiam Præla-
 tus Religioso concedere ad usum proprium bona mo-
 bilia, & utensilia, ut libros, vestes &c. donec ab eo
 revocentur: modò convenientia sint paupertati, quam
 professus est, & non sint superflua, *Laym. Lib. 4. tr.*
5. c. 7. q. 3. n. 12. Quin imò spectato Jure Canonico
 communi, potest Superior Regularis alicui Religioso

concedere etiam bona stabilia: sed ad administratio-
 nem, seu usum duntaxat ab ipsius voluntate depen-
 dentem, & pro arbitrio ejus revocabilem, v.g. ut Re-
 ligiosus aliquis ex bonis, sive Monasterij, sive à po-
 rentibus, & propinquis assignatis, certos redditus,
 seu census percipiat, ex quibus se vestiat, & aliat,
 & quod superest in alios usus pios, & honestos impen-
 dat, ut colligitur ex c. *De viduis*; 4. *caus. 27. qu. 1. &*
c. Insinuante; 7. *Qui Clerici, vel vocantes &c. & docet*
Abb. in c. Cum ad Monasterium; 6. n. 8. h. t. *Aror cit. q.*
qu. 2. & alij plerique. Ratio est, quia id non repug-
 nat voto paupertatis, cum dominium, sive proprie-
 tatem hujusmodi censuum non habeat talis Regularis;
 sed solum usumfructum, seu usum, ad nutum Su-
 perioris semper revocabilem.

VI. Verum hoc per Concilium Trident. *Sess.*
25. c. 2. de Regul. ubi dicitur, *nec deinceps liceat Supe-*
rioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad
usumfructum, vel usum, administrationem, aut commo-
dum, revocatum esse docet Aror c. l. Molin. tract. 2.
de Iustit. diff. 276. num. 6. Less. Lib. 2. c. 4. n. 30. Suar.
Tom. 3. de Relig. Lib. 8. c. 14. n. 8. Rodriq. Tom. 1. q.
Reg. q. 29. art. 12. & fusè ostendit Fagn. in cit. c. 2. n. 4.
& seqq. Ratio est, quia redditus, seu census annui
 inter bona stabilia numerantur, *Clem. 1. §. 8. Commpe-*
annui; de *V. S. Addit Concilium c. l. Administratio*
tem bonorum Monasteriorum, seu Conventuum ad flos
Officiales eorundem, ad nutum Superiorum amovibiles per-
tineat. Ubi cum Concilium excipiat à Regula ne-
 gativa, quæ prohibet alicui Regulari concedere bona
 stabilia in administrationem, solos Officiales ad nu-
 tum amovibiles, sequitur, illam prohibuisse simpli
 Religioso, non Officiali: alioqui eodem modo esse
 permissa administratio ad nutum revocabilis simpli
 Religioso, atque Officiali Monasterij, & sic Regula
 non differret ab exceptione, cum tamen de naturâ ex-
 ceptionis sit, ut sit contra Regulam, ita ut non com-
 prehendat casus exceptos, *Fagn. c. l. n. 12.*

Contrarium tamen tenet *Navarr. Comment. 2.*
de Regul. n. 15. & 18. Sanch. Lib. 7. mor. c. 22. n. 11.
Mirand. in man. Præl. Tom. 1. q. 28. art. 8. Barb. in cit.
c. 2. n. 3. h. t. nempe in dicto Decreto Trident. Con-
non constitui novum jus: sed solum declarari jus an-
tiquum, & prohiberi, quod semper prohibitum erat,
tum ne tales redditus Religiosis privatis, qui non sunt
Officiales Ordinis, assignentur ad usus profanos,
vel superfluos, aut sine justa, ac rationabili causa: tum
ne illis relinquantur, independentè à Prælati volun-
tate, & irrevocabiliter. Quæ posterior sententia ex-
tenus saltem ob Dd. auctoritatem admitti potest, ut i
talys consuetudo in quibusdam Monasterijs, præter-
tim Monialium, adhuc vigeat, ea non debeat ab sol-
tè damnari: licet consultum foret, ut Superiorum
auctoritate tolleretur, dummodo aliâ ratione Rege-
laribus de necessaria sustentatione provideant. Laym.
cit. c. 7. n. 13.

VII. Colligitur tertio. Monachi non debent
 soli in Ecclesijs Parochialibus habitare: sed in Con-
 ventibus suis, vel saltem cum aliquibus Fratribus sui
 Ordinis, v.g. in Prioratibus, aut domibus eorum,
 juxta c. ult. de *Capell. Monach.*

Colligitur quarto. Priores Conventuales, qui
 per electionem Capituli, & confirmationem Superio-
 ris constituuntur, non possunt amoveri sine justa cau-
 sa.

sa; quia sunt veri Prælati, & Dignitatem habent, sicut Abbates, c. Nisi; 10. de præb. & jus est ipsis acquisitum in Prioratibus, nemo autem jure suo sine causa privari debet, Gl. in cit. c. 2. V. Non mutantur; h. t. Aliud est, de Prioribus Claustralibus, qui per electionem canonicam non constituntur, nec in Prioratibus confirmantur, c. Porrecta; 6. de confirm. util. Hi enim obedientiarj sunt, & ad nutum Abbatum suorum amoveri possunt, ut infra dicetur, Abb. in cit. c. 2. n. 9. h. t.

VIII. Tertio. In c. Cum ad Monasterium; 6. h. t. Papa Innocentius III. de Monachis plura statuit, i. Primò, circa vestes, ne lineis camisijs, seu indusijs, utantur, quibus tamen uti possunt Canonici Regulares, de quo videri potest Rodrig. Tom. 2. Regul. qq. q. 77. art. 1. Secundò, de paupertate, nam in virtute obedientie, & sub obestatione Divini iudicij districte prohibet, ne quis Monachorum (idem est, quoad hoc de alijs Regularibus) proprium aliquo modo possideat: sed si quis aliquid habeat proprium, totum incontinenti resignet Superiori suo. Si verò proprietatem habere aliquis deprehensus fuerit, regulari monitione præmissa, & Monasterio expellatur, neque amplius recipiatur, nisi secundum Monasticam disciplinam penitentiam agat. Verùm hæc pœna jam locum non habet, ne præbeatur vagandi occasio, sed proprietarius in ergastulo ad penitentiam agendam est concludendus, juxta c. ult. de Regul. Abb. in cit. c. Cum ad Monasterium; n. 13. Sanch. Lib. 7. mor. c. 20. n. 12.

Præterea in eod. c. Statuitur; Quòd si in morte apud aliquem reperta fuerit proprietas, ipse cum ea, in signum perditionis, sive damnationis æternæ, extra Monasterium, in sterquilino subterretur, sive sepeliatur (secundum exemplum S. Gregorij I. Lib. 4. Dialog. c. 10.) non tamen est necessarium, ut tota proprietas, sive totum peculium reperiatur: sed satis est, si pars illius, cum Religioso proprietario sepeliatur, ad terrorem aliorum, Jo. Andr. hic nu. 4. Abb. nu. 15. Sanch. c. l. nu. 11. Neque enim pecunia in magna quantitate est abijcienda, & perenda. Quare, si alicui Monacho, vel Regulari specialiter aliquid datum fuerit, id Abbati, Priori, vel Cellario resignet, ut additur in cit. c. Cum ad Monasterium. Quòd si in vita fuerit repertum pecunies Religiosum proprium quid, id debet converti in utilitatem Ecclesiæ, vel Monasterij, Gl. hic V. In morte. Prædicta autem pœna non incurritur ab ijs, qui dant pecuniam, vel aliquid aliud, sine licentia Superioris, alienant, aut absument: sed ij, qui accipiunt, & retinent; quia de his solum loquitur dictum cap. Sanch. c. l. num. 11.

Alia pœna decreta est in Concil. Trident. Sess. 25. c. 2. de Regul. in fine, ut, si Religiosus aliquid, ut proprium habere deprehensus, aut convictus fuerit, is biennio activâ, aut passivâ voce privatus sit, atque etiam aliter, juxta suæ Regulæ, & Ordinis Constitutiones, puniatur.

Tertio. In eodem cap. decernitur, ut silentium servetur continuum, maxime in Oratorio, Refectorio, & Dormitorio: in Claustro verò certis horis, & locis, secundum consuetudinem Monasterij laudabiliter observatam.

Quarto. Decernitur de cibis, & abstinentia à carnibus, ut in Refectorio nullus omnino carne

vescatur. Abbas in quibusdam solennitatibus non egrediatur cum Conventu ad edendas carnes, extra Refectorium, paucis ibi relictis. Sed nec extra Refectorium, nisi in Infirmaria, carniū esum sibi licere sciant. Potest tamen Abbas interdum ex Indulgentia aliquos Fratrum, modò hos, modò illos vocare, & in Camera sua illos melius habere, Porro debiles, & infirmi, qui medicinâ aliquâ indigent, non solum in Cameris: sed omnes in Infirmaria carnes edant, vel alia necessaria accipiant. Potest etiam Abbas, vel Prior alicui debili, vel debilitato, qui non potest communibus cibis esse contentus, de speciali aliquo cibo, etiam in Refectorio, sine scandalo providere. Ex quo infert Gl. hic V. Indulgentia; quòd Abbas potest dispensare in Regula Monachali, quantum ad esum carniū, scilicet extra Refectorium, Fagn. hic n. 18.

IX. Quintò. Statuuntur etiam quædam in eod. c. §. Tales autem; de Administrationibus, & Officijs committendis, videlicet, ut ij, quibus committuntur, sint fideles, & discreti, nec alicui committatur aliqua Obedientia, vel Officium perpetuò obtinendum, quod tanquam ipsi locetur, sed ita committatur, ut, cum oportet, is ab eo amoveri, ipsumque Officium, sine contradictione, revocari possit. Ex quo infertur, quòd hujusmodi Regularis obedientiarj ad nutum, & libitum Abbatis sui, etiam sine justa causa, revocari possit, vel amoveri ab Officio, vel Beneficio Regulari: nec potest talis obedientiarj agere contra Abbatem, eum amoventem, tanquam spoliatus, petendo restitutionem in pristinam possessionem, (nisi ex malitia, & odio ipsam revocaret; tunc enim posset implorare Officium Superioris) quia Abbas spoliando nullam illi injuriam fecit, sed usus est jure suo: quamvis possit contra alium, si quis eum amoveat, vel expellat, agere de spolio; cum verò possideat, & ille jus eum amovendi non habeat, Sanch. Lib. 7. mor. c. 29. n. 111. Et 112. Et 115. Fagn. in cit. c. Cum ad Monasterium; n. 33. Et seq. Ubi loquitur de Prioribus manualibus, & ad nutum amovilibus. Idemque dicendum, si Religiosus spoliatur vestibus, aut libris, non à Prælato suo: sed ab alio, qui jus illa auferendi non habet. Porro per mortem Prælati non censetur revocatus hujusmodi obedientiarj: sed durat adhuc ejus Officium, donec à Successore, vel alio Superiore amoveatur; quia revocatio non fit, nisi per contrariam priorivoluntatem, Sanch. c. l. n. 13.

X. Additur denique in eod. cap. §. Prior autem in fine, quòd Prior Claustralis, præ cæteris, post Abbatem, potens esse debeat in opere, & sermone, ut exemplo vitæ, verbòque doctrinæ FF. suos instruere possit in bono, & à malo revocare: zelumque Religionis habens, secundum conscientiam, delinquentes corripiat, & castiget, & obedientes foveat, & confortet. Abbas verò (cui omnes in omnibus reverenter obediant) frequenter, quantum poterit, sit cum Fratribus in Conventu, & vigilem curam, ac sollicitudinem de omnibus gerat. Quòd, si prævaricator Ordinis fuerit, aut contemptor, vel negligens, aut remissus, ab Officio deponendus, & alio modo secundum Regulam castigandus erit; cum non solum propria: sed etiam aliena offensa de suis manibus requiratur.

§. II.

*Quanam praterea Iure Canonico
statuta sunt, tum circa Monachos,
tum circa Canonicos Regula-
res, vel alios etiam Reli-
giosos?*

» Neque potest Abbas super habenda proprietate
» cum aliquo Monacho dispensare; quia abdicatio
» proprietatis, sicut & custodia castitatis (adde, &
» obedientiæ) adeo est annexa Regulæ, seu statui
» Monachali (& cuiuscunque Religioso Ordini,) ut in
» ea nec S. Pontifex possit licentiam indulgere, seu
» dispensare. Id verò intelligendum est, quòd non
» possit dispensare in sensu composito, ita, ut verus
» Religiosus maneat, & simul proprium habeat, vel
» continentiam non seruet; nam hæc sunt de essentia
» status Religiosi, ideòque non possunt ab eo tolli, sal-
» vâ ejus substantiâ: potest tamen in sensu diviso, ex
» gravi, & justa, ac necessaria causa, S. Pontifex dis-
» pensare in omnibus tribus votis Religiosæ Professio-
» nis, isque relaxatis, potestatem dare, habendi propri-
» um, ducendi uxorem, vivendi suo arbitratu, sine de-
» pendentia ab aliquo Superiore: imò hæc, relaxatis
» votis, sunt per se licita, & sic potest facere ex Mona-
» cho non Monachum, ex Religioso non Religiosum,
» extrahendo eum à Religione, ita, ut Monachus, vel
» Religiosus esse desinat, *Abb. in cit. c. Cum ad Mona-*
sterium; n. 21. h. t. Sanch. Lib. 8. de matrim. dis. 8. nu.
12. Barb. in cit. c. n. 13. & seq. & novissimè Fagn. ibid.
num. 44. & seqq. & alij apud ipsos, & dictum supra,
Tit. 31.

XI. Porro quod dicitur in *cit. c. Cum ad Mo-*
nasterium; Religiosum proprietarium post mortem se-
peliendum esse, extra Monasterium, idem similiter
statutum est in *c. Super; 4. h. t. Ubi* refertur, quòd
» quidam Canonicus Regularis in mortis articulo
» constitutus, proprium, quod contra Regulam
» clanculum habuerat, licet à Priore suo monitus,
» resignare noluerit, & sic mortuus est, & inter alios
» FF. sepultus fuit. De hac re interrogatus Clemens
» III. respondit, quòd Canonicus iste, non tantum
» Christianâ sepultura fuerit privandus: sed etiam, si
» sine maximo scandalo fieri potuit (nam ob scan-
» dalum vitandum multa fiunt, & omittuntur, quæ
» aliàs non fierent, vel omitterentur, dummodo sine
» peccato gravi possint fieri, vel omitti, *Gl. hic V. Ma-*
ximo scandalo;) ex ipsa Ecclesia proijci debuisset.
» Hoc verò, si imposterum fortè contingat, in simi-
» libus casibus est agendum. Nimirum, ut quicun-
» que Regularis proprium habens, in morte inventus
» fuerit, ejus corpus in loco sacro non sepeliatur: imò
» etiam, si sepultus fuerit, exhumetur, & abijciatur:
» modò ossa illius ab alijs discerni possint, juxta *c. Sa-*
cris; 12. de Sepult. Gl. in cit. c. Super; V. Proijci. Ve-
rùm ad hanc pœnam incurrendam, non sufficit, quòd
Regularis aliquis in morte repertus fuerit, pecuniam
apud se habuisse: sed necessarium est, ut de facto
priùs cognoscatur, & constet, aut probetur, quòd,
ut propriam illam tenuerit, ita ut à violatione Reli-
giosæ paupertatis factum excusari non possit, *Barb.*
in Colle. hic n. 2. Notat autem *Abb. hic n. 2.* quòd
etsi hic Canonicus monitus non fuisset,
nihilominus sepulturâ privari
debuisset.

XII. De his agitur in reliquis Capitulis hujus
Tituli, & imprimis in *c. Recolentes; 3. h. t. Ubi* Pa-
pa Alexander III. monet, & hortatur Cisterciæ-
ses, ut Domus illorum, quæ à prima sui origine sunt
fundatæ, constitutis terminis suis sint contentæ,
si enim reliquis Originalibus Ordinis sui Institutis,
ad cõmunia aliorum Monasteriorum jura transire
velint, tunc oportebit illos communi cum alijs
jure, sive eisdem Legibus censerî; quia dignum,
& æquum est, ut qui similem cum alijs vitam susci-
piunt, similem sentiant in Legibus disciplinam.
Deinde ait, quòd Domus, sive Monasteria illa,
quæ relicto suo Instituto, ad Cisterciensium Ord-
inem se transtulerunt, eorum consuetudinibus, &
Regulis se conformare debeant: & ideò reliquis
possessionibus, vel commutatis, quas Cisterciën-
sium Institutum non admittit, sic se in omnibus
Religioni illorum accommodent, ut sicut se in So-
cietatem Ordinis, & habitus susceptos volunt; ita
etiam in paupertate, seu sæcularium rerum abje-
ctione, se conformes reddant.

XIII. Pro intellectu hujus cap. Notan-
dum primò. Licet Ordo Cisterciensis Regularis
S. Benedicti teneat, arctiorem tamen paupertatem
olim profitebatur, quàm ceteri Sectatores S. Benedi-
cti, ita, ut non possent possidere Villas, Ecclesias, Al-
taria (id est, Beneficia Altarium, & Parochiarum omni-
nes) nec fidelitates suscipere (id est, homagia à vassal-
lis Feudum ab eisdem obtinentibus) nec tribunas
tenere (id est, jurisdictiones in subditos exercere,
multas exigere, & tributa à subditis colligere) ut po-
ter ex *cit. c. Recolentes; & ibi Gl.* non tamen erant om-
nino incapaces immobilium bonorum, ut hortorum,
& agrorum, ex quibus sustentationem necessariam
caperent, prout videre est, apud *Suar. Tom. 4. de Relig.*
Lib. 2. de variat. Relig. cap. 3. nu. 5. Postea verò S.
Pontifices plura privilegia dicto Ordini Cisterciensi
concesserunt, per quæ molendina, villas, vineas, va-
sallos, Ecclesias, Decimas, jurisdictiones, jura, cen-
sus, & redditus &c. possidere possunt, ut refert *Enn.*
Rodrig. Tom. 3. qq. Reg. q. 75. art. 1.

XIV. Notandum secundò. Quod in *cit. c. Re-*
colentes; dicitur in specie de Ordine Cisterciensium,
eos teneri Regulam observare, secundum Originalia
Instituta, sive primævam Institutionem Religiosam;
id generaliter hodie statutum est de omnibus Religio-
sibus à Concilio Tridentino *Sess. 25. cap. 1. de Regul.*
ubi præcipitur: *Ut omnes Regulares, tam viri, quam*
mulieres, ad Regule, quam professi sunt, præscriptam re-
tam instituunt, & componant. Nec refert, quod in *cit.*
c. Recolentes; Papa utatur his verbis: *Precibus, & mo-*
nitis exhortamur &c. quia huic exhortationi, seu com-
pilio Papæ parendum est, ut notat *ibid. Hostiens. l. Ex-*

Notandum, & Gl. in c. *Ad aures*; 7. V. *Consilio de etat.* & qual. ait: hoc est consilium reverentiae, cui obediendum est: secus in consilio perfectionis. Nam verba exhortatoria improprie accipienda sunt, pro precipere, quando subiecta materia est de praecepto, c. *Rogatus*; 25. *Junct. Gl. V. Rogo*; caus. 11. qu. 3. *Abb. in c. 4. n. 3. de Constit. Fagn. hic n. 3.*

Ex quo inferunt communiter Dd. quod si Regula Ordinis negligentia Superiorum sit laxata, & disciplina collapsa, possunt Superiores instituere reformationem, & ad primum rigorem, ac pristinam severitatem observandam, omnes Professos compellere, ijque teneantur, se accommodare Regulae reformationi, licet arctiori; tum quia per Professionem renuntiaverunt propriae voluntati; tum quia non consuetudinem, quae forte in ingressu viguit, professi sunt; sed Regulam, ad quam observandam, se obstrinxerunt, & sciverunt, vel scire debuerunt, vivendi normam subinde mutari, & inde profuturo se obligare censentur, saltem tacite, ad reformationem, majorisque austeritatem, si ex causa contingat illam induci, *Innoc. in c. Super eo*; 9. V. *Austeritatem*; de *Regul. Abb. in c. Ad nostram*; 3. nu. 4. de appell. *Joan. Monach. in c. 1. de Regul. in 6. n. 7.* & *ibid. Probus nu. 14. & seq. Zaf. in Comment. ad Decretal. h. t. n. 9.* *Fagn. in cit. c. Recolentes*; nu. 5. & *seqq.* Ubi dicit, hanc sententiam, uti veram, & communem amplexatam esse Rotam: imò etiam probasse S. Congregationem Concilij: & multo magis hoc procedit, si auctoritate S. Pontificis fiat reformatio ad pristinum rigorem Regulae. Excipit tamen *Innocent. c. l. nisi* Professus esset impotens ad servandam Regulam reformatam, tunc enim posset cum eo dispensari, ut transeat ad Ordinem laxiorem, & minus rigidum. Porro S. Pontifex, sicut potest Religiosis etiam strictiorem vitam indicare, quam eorum Regula requirit: ita etiam potest primarium ejus rigorem, & asperitatem relaxare, & mitigare, prout colligitur ex *cit. c. Recolentes*; *Fagn. ibid. n. 8.*

XV. Notandum 3. Privilegium concessum Religiosis, ob specialem rationem, v.g. ob strictam vitam illorum, si ab eo vitae instituto recedant, amittitur, ita, ut communi cum alijs jure censi debeant, *c. Generaliter*; 40. *Junct. Gl. marg. ubi* ait: quod privilegium datum Religiosis, cessante Religione, cessat, *caus. 16. q. 1.* quia tunc cessat causa, & finis, ob quem concessum est privilegium, & est quidam abusus privilegij, privilegium autem meretur amittere, qui concessa sibi abutitur potestate, *c. Ubi*; 7. *dist. 74.* Et hinc Jurisconsulti dicunt, quod Studiosi, si in Academia non studeant, aut frequentent, privilegijs Studioforum non gaudeant.

Notandum quartò. Potest integer Conventus, sive Monasterium, aut Domus Religiosa, se ex toto transferre ad arctiorem Ordinem, saltem cum auctoritate, ac licentia Ordinarij, seu Episcopi, prout sumitur, ex *cit. c. Recolentes*, §. *Ceterum*; h. t. & *ibid. Abb. n. 2.* Quamvis *Fagn. ibid. n. 24. & seqq.* putet, hanc translationem fieri non posse, sine auctoritate Sedis Apostolicae, alioquin enim etiam integer Ordo, seu Religio, sic transire posset ad aliam, sine licentia Papae, quod dici non potest; quia sicut solus Papa potest novum Ordinem, seu Religionem approbare, ita etiam solus potest infirmare, seu suppressere: sed per hujusmodi totalem translationem, & ag-

gregationem unius Ordinis, cum altero factam, manet Ordo aggregatus, seu incorporatus alteri, suppressus, & translatus in Corpus, & naturam Religionis, cui est aggregatus, seu incorporatus, ut colligitur ex *cit. c. Recolentes*; quod sine auctoritate Papae, fieri non potest, *Fagnan. n. 33. & 36.* Verum aliud est de integro, seu toto Ordine: & aliud de uno Monasterio, vel Domo, alioquin enim non liceret, etiam sine licentia Papae, unum Monasterium unire, seu incorporare alteri, quod dici non potest.

Notandum 5. Sinigri Monachi, quibus villas, vasallos, rusticos, &c. possidere, concessum est, vi Regulae, *c. Auditis*; 15. de *prae. Regulam*, & habitum alborum Monachorum assumere velint, debent tales possessiones commutare, v. g. cum agris, aut hortis, quos Monachi albi possidere possunt, *Gl. in cit. c. Recolentes*; V. *Veletiam commutatis*; h. t. *Joan. Andr. ibid. n. 7.*

XVI. Praeterea in c. *Quod DEI*; §. *h. t.* statuitur, quod Canonici Regulares in Ecclesijs Parochialibus, seu Curatis secularibus praefici possint: Ubi habetur, quod Plebanus S. Gavinij Officium suum resignans, coram Canonis Regularibus S. Victoris Bononiensis, promissionem fecit (sive votum edidit, de suscipienda Religione, *Gl. hic V. Promissionem*;) Professionem tamen solennem non fecit, neque habitum Religionis assumpsit. Sed Parochiani ejus considerantes illum laudabiliter praefuisse, ab Episcopo Florentino impetrarunt, ut post voti executionem, sive susceptum habitum, edictamque Professionem Officium Parochiale ibidem retinere posset. Sed & Sedis Apostolicae Legatus eorum petitioni annuit, & ipsemet quoque Prior, seu Praelatus Monasterij, permanendi licentiam dedit. Quamobrem Parochiani ab Innocentio III. petiverunt, ut quod à Cardinale Legato, & Episcopo concessum fuit, ipse ratum haberet. Respondet Papa, licet in Concilio Lateranensi sub Alexandro III. relato in c. *2. h. t.* cautum sit, ne Monachi per Villas, & Oppida, in quibuscunque Parochialibus Ecclesijs ponantur singuli; quia tamen id specialiter non cavetur, de Canonis Regularibus, qui licet à SS. Monachorum consortio non reputentur alieni, Regulam tamen laxiorem habent: Sed & ipsi Monachi, secundum antiquiores Canones, ad Ecclesiarum Parochialium regimen, & in Presbyteros ordinari possunt, eò quod praedicationis Officium (quod est privilegiatum) exercere debeant: ideo huic postulationi se annuere, hac conditione, ut, dum plebani Officium exercet, si commodè fieri possit, unum Canonicum Regularem secum habeat, ad cautelam, ut ejus in his, quae DEI sunt, & ad Regularem observantiam pertinent, consortio, & solatio perfrui possit.

XVII. Pro explicatione hujus cap. Notandum primò. Quamvis alijs Monachi, & Canonici Regulares in multis aequiparentur, ut notat *Gl. hic V. Laxiori*; & *Abb. num. 2.* ita, ut quae in jure, sub ratione status Religiosi sunt statuta, etiam ad Canonicos Regulares, & omnes alios Religiosos in communi viventes extendi debeant, *arg. c. 2. §. Qui verò*; h. t. Aliud verò dicendum est de ijs, quae de Monachis statuta sunt, ob speciale eorum institutum, quo à Canonis Regularibus distinguuntur, nimirum quoad soli-

solitudinem, vitam contemplativam, & strictiorem disciplinam, prout colligitur ex *cit. c. Quod DEI*. Ubi Pontifex ait, quod de Monachis Decretum in Concilio Lateranensi, ne singuli ad Ecclesias Parochiales quascunque promoveantur, id ad Canonicos Regulares non esse transferendum.

XVIII. Notandum secundò. Olim spectato Jure Canonico antiquo, poterant Monachi Parochijs, & animarum curæ præfici, si id Ecclesiæ necessitas, vel utilitas postulatet, *c. In Parochia; 31. c. Cum pro utilitate; 34. c. Ne pro cuiuslibet; 37. caus. 16. q. 1.* Idque propter Prædicationis Officium exercendum, seu animarum curam, quæ est privilegiata, *cit. c. Quod DEI; Sanch. lib. 7. mor. c. 29. n. 39. & 40.* postea tamen hoc fuit immutatum, quoad Monachos: non item quoad Canonicos Regulares, qui adhuc poterant Parochijs, seu Ecclesijs curatis præfici, ut constat ex *cit. c. Quod DEI*. At verò Jure novo, & hodierno, nec Monachi, nec Canonici Regulares, nec ulli alij Religiosi ad Ecclesias Parochiales, vel alias curatas sæculares (nisi Monasterijs sint unitæ) sine Papæ dispensatione, assumi possunt, nec in perpetuum: nec ad tempus, ex Decreto Gregorij XIII. relato à Congreg. Concil. apud *Sanch. cit. c. 29. n. 71. Barb. in cit. c. Quod DEI; n. 3. & dictum supra, Tit. 5. n. 118.* Multò minùs verò Regulares obtinere possunt Beneficia non curata, seu simplicia, *Fagn. in cit. c. 5. n. 18. h. t.* Porro *Gl. in cit. c. Quod DEI; V. Regimen, & ibi. Abb. nu. 9. Sanch. lib. 6. mor. c. 6. n. ult.* statuunt, hoc discrimen inter Monachos, & Canonicos Regulares, quòd illi, quando præficiuntur Parochijs sæculari, cum legitima auctoritate (videlicet Pontificiâ, secundum hoc tempus) debent secum habere socium Ordinis sui, juxta *c. 2. h. t. ibi, singuli*, id est, soli. Non item Canonici Regulares, nisi tunc, quando socium commodè habere possunt, juxta *cit. c. quod DEI*. Verùm *Gl. in Clement. 1. §. Ad hæc; V. Ad Clausuram; h. t. Joan. Andr. in cit. c. 5. h. t. & alij sic distinguunt*: vel Ecclesia Parochialis, cui præfitur Religiosus, sive Monachus, sive Canonicus Regularis, non est plene subjecta Monasterio: & tunc non est necessarium, ut is, qui ei præfectus est, secum habeat socium sui Ordinis, cum ab observationibus Ordinis magnâ ex parte sit liber. Vel Ecclesia Parochialis est unita Monasterio, eique subjecta, tunc si ei præficiatur Religiosus Obedientiarius, seu Vicarius ad nutum Abbatis amovibilis, debet habere secum socium Ordinis; quia ab obedientia, & observationibus Regularibus minùs est liber. Quare Canones, qui dicunt, Monachos non debere esse solos, sine socio, in Parochijs, de Obedientiarijs, & ad nutum revocabilibus intelligi debent; non de perpetuò institutis. Sed huic expositioni obstat, quòd in *cit. c. 2. h. t.* dicitur, Monachos non debere singulos, sive solos poni, per quascunque Parochias, quæ cum sit particula universalis, omnes Parochias complectitur, etiam illas, quæ sunt extra sua Monasteria, & illis non unitæ, *Sanch. cit. c. 6. in fine.*

XIX. Denique in *Clement. Ne in agro; 1. h. t. in princip.* interdicitur Monachis nigris, notabilis, & superfluis excessus & exquisitis ornatus in vestibus, cibis, & potibus, equis, & lectis, & describitur modus, ac forma habitum Monasticum deferendi, §. *Statuimus; ibid.* Secundò præcipitur, ut singulis mensibus, saltem se-

mel, confiteantur, sive in Monasterijs, sive extra morentur: & primâ Dominica cujuslibet mensis communicent, nisi ex causa (quam Abbat, Prior, aut Pœnitentiarijs Monasteriorum aperiunt) ad eorum arbitrium abstineant, vel accedant, *cit. Clem. §. Sanè*; quâ lege tenentur omnes Monachi, non solum nigri, ut Benedictini: sed etiam ij, qui albis vestibus utuntur, ut Cistercienses, Camaldulenses &c. *Gl. hic V. Singuli, Azo p. 1. lib. 12. c. 19. qu. 16.* Tertio, ut is, qui præest, per se, vel per alium vulgari sermone Regulam in Capitulo exponat, & Novitijs fidelis, & diligens instructor deputetur, *cit. §. Sanè; in fine. Quarto.* Prohibentur Monachis aucupationes, & venationes, & ne eis intersint, nec aves, aut canes venaticos, per se, vel per alios, intra Monasterium, vel Clausuram habeant, *cit. Clem. 1. §. Porro.*

Pœna autem, quam incurrunt Monachinigri, non utentes habitu, & vestitu, juxta formam ibi præscriptam, est, quòd, si Abbas, vel Prior non habens Abbatem proprium fuerit, à Beneficiorum collatione per annum suspenditur: si verò nullam administrationem habet, inhabilis fit ad illam intra annum, vel ad Ecclesiasticum Beneficium obtinendum, *cit. Clem. 1. §. Si quis autem.* Si qui verò eorum Religiosorum venationi, aut aucupationi clamorosa, vel aliâ cum canibus, vel avibus, et proposito interfuerint, dictas pœnas suspensionis, & inhabilitatis per biennium ipso facto incurrant, *cit. Clem. §. Si qui verò; quæ pœna ad alios Religiosos non extenditur, ut notat Suar. disp. 35. de censur. Sect. 4. n. 10.*

Item Monachi, aut Canonici Regulares administrationem non habentes, qui se conferunt ad Curias Principum, ut Prælaris, aut Monasterijs damnum aliquod inferant, ipso facto, sententiam excommunicationis incurrunt, *cit. Clem. 1. §. Qui verò; ubi in fine additur, eandem excommunicationem incurrere Monachos, qui intra septa Monasteriorum, sine licentia Abbatum suorum, arma tenent*: quæ pœna non afficit Canonicos Regulares; cum de illis hic nulla fiat mentio, *secundum Gl. hic V. Monachos; Suar. disp. 23. censur. Sect. 4. n. 10. & seqq.* apud quem plura de hoc legi possunt.

XX. Præterea in *cit. Clem. 1. §. Ad hæc* prohibetur, ne Monachi singuli, in singulis administrationibus, vel Prioratibus sibi commissis, habitare præsumant. Quòd, si proventus Prioratus, seu administrationum hujusmodi non sufficiant ad duos alendos, dicti Prioratus, vel administrationes locis alijs vicinioribus ad eorum Monasteria pertinentibus, vel ipsorum Monasteriorum Officijs (v.g. Sacristiæ, Cellariæ, & similibus) aut inter se invicem, cum consilio, & assensu Abbatum, per locorum ipsorum Ordinarios uniantur; nisi pœnabates illi Prioratus, vel administrationes sufficientes reddantur ad duos alendos, scilicet Priorem, vel Administratorem, & socium *Gl. hic V. Duo.*

Porro Prioratus Conventuales non debent conferri, vel committi alicui, nisi xxv. annum attigerit: alij verò, qui curam animarum habent annexam, etsi exercendam per sæculares Presbyteros, non possunt cuiquam conferri, nisi xx. annum peregerit, (si verò curam deberet exercere per seipsum, necesse foret attigisse xxv. annum, *Gl. hic V. Edj.*)

Debeant autem Priores in Ecclesiis Conventuali-
bus, intra annum à tempore collationis sibi factæ,
& possessionis adeptæ computandum, ad Sacer-
dotium promoveri, vel infra xxv. ætatis annum,
si non Conventuales Prioratus eis fuerint commis-
si: alioquin cessante rationabili causâ, eo ipso, si-
ne prævia monitione, prædictis Prioratibus sunt
privati, qui pro ea vice ipsis iterum conferri non
possunt. Sed neque debet Prioratus aliquis, vel
administratio alicui committi, vel conferri, nisi
expresse fuerit professus Ordinem Monachalem,
& tenentur, qui hujusmodi Prioratus, vel admi-
nistrationes obtinent, extra Monasteria, in ipsis
residere, non obstante quacunque contrariâ con-
suetudine; nisi ex studiorum, vel alia rationabili
causâ, ad tempus à residentia excusentur, quæ o-
mnia statuta habentur in *cir. Clem. 1. §. Cæterum, h. t.*

Insuper statuitur in eadem Clement. §. *Ad am-
pliationem*, ut Monachi singuli, ad monitionem
Abbatis, omnes Sacros Ordines suscipiant, nisi
legitimam excusationem habeant, & ut in scien-
tia proficere possint, in singulis Monasteriis, qui-
bus ad hoc suppetunt facultates, constituatur Ma-
gister, qui eas in primitivis scientiis diligenter in-
struat. Postremò in *cir. Clement. 1. §. ult. h. t. con-
firmantur, & innovantur Constitutiones Decreta-
les, quæ extant in c. Cum ad Monasterium; 6. & in
c. In singulis; 7. h. t. de quo §. seq.*

§. III.

De Conciliis, sive Capitulis Provin- cialibus Regularium celebrandis, sin- gulis trienniis, eorumque cor- rectione, ac visitatione.

XXI. De his agitur in *c. In singulis; 7. & c. Ea-
quæ; 8. & ult. h. t.* Et in primis in Concilio Generali
Lateranensi sub Innocentio III. cap. 12. (quod refertur
in *cir. c. In singulis; h. t.*) statuitur, ut in singulis Re-
gnis, seu Provinciis, Concilia, seu Capitula de tri-
ennio in triennium (id est, quolibet triennio) ce-
lebrentur, salvo jure Diocesanorum Episcopopo-
rum, (quoad correctiones, visitationes, & procu-
rationes, *Gl. hic V. Salvo jure*) qui tamen sæpius,
quàm singulis trienniis, visitare, & Synodum Dioc-
esanam cogere possunt, *Joan. Andr. hic nu. 3.* Non
sufficit autem, in fine primi triennij celebrare unum
Capitulum Provinciale, & statim post principium se-
cundi triennij alterum, id enim potius esset, celebra-
re Capitula Provincialia de sexto in sextum annum,
non de triennio in triennium: sed inter unum, & al-
terum Capitulum, debet intercedere intervallum
 trium annorum, *Joan. Andr. hic n. 2. & Abb. not. 1.*
Secundò, ad tale Capitulum omnes Abbates, &
Priores, seu Præpositi, qui proprios Abbates non
habent, nec hujusmodi Capitulum celebrare con-
sueverunt, venire tenentur (sive exempti sint, sive
non exempti, *Gl. hic V. Non consueverunt*) nisi le-
gitimè fuerint impediti, Convenire autem debent
in uno ex Monasteriis ad hoc opportuno (habitâ
ratione distantie quoad omnes, *Gl. hic V. Ad hoc*

aptum) & cum eo moderamine, ut nullus eorum
plus, quàm sex electiones (hoc est, equos) & octo
personas adducat. Tertiò, constitui debent qua-
tuor Abbates, qui universo Capitulo præsent, Præ-
lationis tamen auctoritatem non habeant, ideò-
que, cum expedièrit, mutari possunt, & alij con-
stitui à Capitulo sequente. Debent autem hi
Præsidentes esse viri pietate, scientiâ, & zelo ani-
marum præditi, atque in Capitulis Provincialibus
celebrandis exercitati, & si tales in Provincia non
sint, aliunde advocari debent, *cir. c. pen. §. Advo-
cent. h. t.* Ubi Pontifex propterea jubet, duos Cister-
ciensis Ordinis Abbates vicinos advocari, ad præ-
standum auxilium, & consilium, qui alios duos
sibi associant.

XXII. Quartò, hujusmodi Capitulum,
aliquot certis diebus, continuè celebretur, in quo
diligens fieri debet tractatus de reformatione Or-
dinis, & observantia Regulari: & quod statutum
fuerit in Capitulo, illis quatuor approbantibus, in-
violabiliter observetur, sine omni excusatione,
contradictione, & appellatione: & nominatim
etiam locus, sive Monasterium, in quo, post ela-
psum triennium, sequens Capitulum debeat cele-
brari, designetur. Putat verò *Abb. hic num. 4.*
necessarium esse, ut id, quod majori parti Capituli
visum fuerit, ab omnibus quatuor Præsidentibus appro-
betur, ita, ut unus eorum contradicendo, impe-
dire possit, *arg. hujus Textus*, ibi, *illis quatuor appro-
bantibus*; quia isti quatuor in Capitulo, quasi unius
loco sunt, cum vicem Romani Pontificis repræsen-
tent, & habeant hanc potestatem ex dispositione
quasi extraordinaria, ideòque etiam, qui in Con-
cilio Generali, loco Papæ præsent, omnes consen-
tire debent, & unius contradictio actui gerendo ob-
sistere potest. Contrarium tamen tenent *Hostiens.
hic V. Concordi, & Joan. Andr. num. 10.* Si major pars
præsentium consentiat, scilicet tres, non esse recur-
rendum ad S. Pontificem: secus si duo tantum; quia
satis concordare censetur, *arg. l. Quod major; 19. ff.
Ad municip.* Idque benignius est. Deinde dicitur hic,
appellatione remotâ, observandum esse, quod sta-
tutum fuit; quia cum hæc inquisitio fiat, causâ corre-
ctionis, & reformationis, non potest habere locum
appellatio, nisi modum excederet: imò nec recu-
satio, cum enim elegerint hos Præsides, personas
eorum approbârunt, *Gl. hic V. Et appellatione re-
motâ.*

XXIII. Quintò, decernitur in dicto cap. pe-
nult. §. *Et qui convenerint, h. t.* Ut Abbates conve-
nientes vivant communiter, faciendo omnes com-
munes expensas, secundum proportionem (pro
numero scilicet personarum, & equorum, & se-
cundum facultates cujuslibet, *Gl. hic V. Propor-
tionaliter, junct. Gl. marg. lit. B.*) & si non omnes
in eisdem poterunt, saltem plures simul in diver-
sis domibus commorentur. Sextò, eligantur
etiam in eodem Capitulo Religiosæ, ac circum-
spectæ personæ, quæ singulas Abbatis ejusdem
Regni, vel Provinciæ, non solum Monachorum:
sed etiam Monialium, secundum formam sibi
præscriptam, auctoritate Apostolicâ (delegatâ, vi
hujus Constitutionis, *Gl. hic V. Vice nostrâ*) visitent,
corrigenes, & reformantes, quæ correctione, &
reforma-

Ddd d

refor-

Tomus III,

» reformatione viderint indigere, ita, ut si Recto-
» rem loci cognoverint, ab administratione penitus
» amovendum, id denuncient Episcopo proprio, ut
» illum amovere curet: quod si non fecerit, Visita-
» tores hoc referant ad Sedem Apostolicam, *cit. cap.*
» *pen. §. Ordinentur, h. t.*

Ex quo patet, quòd Præsidentes isti Abbatem,
vel Præpositum ab officio, vel administratione depo-
nere non possint: sed ad Episcopum Ordinarium re-
ferre debeant, si Monasterium non sit exemptum,
vel ad Sedem Apostolicam, si sit exemptum. Septi-
» mò, quæ de Capitulis celebrandis à Monachis, hic
» dicta sunt, etiam à Canonicis Regularibus obser-
» vari debent, *cit. c. pen. §. Hoc ipsum*. At verò illi
Ordines, qui Generale Capitulum, seu unum Genera-
lem Præpositum Ordini habent, ejus jussu, & aucto-
ritate visitari possunt, & solent.

» Octavò, quæ per dictos Visitatores nequeunt
» expediri, ad Apostolicæ Sedis judicium referenda
» sunt, cæteris irrefragabiliter observatis, quæ con-
» cordi fuerint deliberatione provisæ, *cit. c. pen. §. Si*
» *verò*. Nonò, Episcopi Diocesani Monasteria si-
» bi subiecta ita studeant reformare, ut cum ad ea
» prædicti Visitatores accesserint, plus in illis inve-
» niant, quod commendatione: quàm quod corre-
» ctione sit dignum, & valde caveant, ne per eos di-
» cta Monasteria indebitis oneribus graventur, *cit.*
» *c. pen. §. Porro*. Ex quo colligitur, quòd Episcopus,
seu Ordinarius per hos Visitatores non impediatur,
quin ipsemet quoque visitare possit: quamvis etiam
illi possint visitare, etiam si Episcopus non fuerit ne-
gligens, *Gl. hic V. Ut cum*.

» Decimò, denique in fine dicti cap. *pen. præ-*
» *cipitur* Episcopis, & Præsidentibus Capitulo-
» rum, ut Advocatos, Patronos, Vicedominos,
» Rectores, Consules, Magnates, Milites, & quos-
» liber alios per censuras Ecclesiasticas, appellatio-
» ne remotâ, compescant, ne Monasteria in rebus,
» vel personis offendere præsumant, & si offende-
» rint, ad satisfactionem compellere, non intermit-
» tant.

» **XXIV.** Cæterum novissimè Concilium Tri-
» dentinum Sess. 25. c. 8. de Regular. statuit, ut Mo-
» nasteria omnia, quæ Generalibus Capitulis, aut
» Episcopis non subsunt, nec suos habent Ordina-
» rios Regulares Visitatores: sed sub immediata Se-
» dis Apostolicæ protectione, ac directione regi
» consueverunt, teneantur, intra annum à fine
» præsentis Concilij, & deinde quolibet triennio,
» sese in Congregationes redigere, juxta formam
» Constitutionis Innocentij III. in Concilio Generali in
» *cit. c. In singulis*; præscriptam, *h. t.* Ubi nihil aliud sta-
» tuitur, quàm, ut hujusmodi Regulares, singulis tri-
» ennij, celebrent Capitulum Provinciale, secundum
» formam in *cit. c. In singulis*; præscriptam, non autem
» præcipitur, ut Monasteria hujusmodi se invicem,
» vel alijs Monasterijs, aut Congregationibus jam in-
» stitutis uniant, seu aggregent, *Fagnan. in cit. cap. pen.*
» *num. 8. h. t.*

» **XXV.** Præterea in cap. *Eaque*; 8. & ult. *h. t.*
» Honorius III. circa Visitationem, & correctionem
» in Capitulis Provincialibus decernit, primò, ut
» Visitatores, secundum statutum Concilij Genera-

» *lis Lateranensis* (quod refertur in cap. *præced.*) in
» Capitulo Generali, seu Provinciali constitui,
» de statu Monachorum, Observationibus Regula-
» ribus diligenter inquirant, & tam in spirituali-
» bus, quàm in temporalibus corrigant, & refo-
» ment, quæ viderint corrigenda, & reformanda.
» Monachos autem per Abbatem loci corrigi faci-
» ant (nam correctio Monachi primo loco ad Ab-
» batem spectat, c. *Quanto*; 7. de Offic. Ord. *Gl. hic V.*
» *Per Abbatem*) eisque penitentiam injungi, jux-
» ta Regulam S. Benedicti, & Apostolicam Instituta,
» non secundum pravam consuetudinem, quæ
» quasi pro lege in quibusdam Monasterijs inole-
» vit. Sin verò Visitatores Monachos contuma-
» ces, & rebelles invenerint, tunc juxta modum
» culpæ (quæ quò major fuerit, eò major etiam de-
» bet esse pœna, seu vindicta, *Gl. hic V. Eod.*) au-
» ctoritate Apostolicâ, per censuram Ecclesiasticam
» eos coercere, sine personarum delectu, seu re-
» spectu: aut etiam tanquam ovem morbidam ex-
» ciant, ne sanas oves inficiant. Secundò, si Ab-
» bates in corrigendo, juxta Visitorum manda-
» tum, & Ordinis Regulam, sive in se ipsis, sive
» Monasterijs corrigendis, reperti fuerint negligentes,
» proclamantur, & corripiantur, & ita puni-
» antur publicè in Capitulo Generali, ut eorum po-
» nâ alijs sit exemplum, *cit. cap. ult. §. Si verò*.
» Quòd si Abbas non exemptus à Visitoribus ni-
» mis negligens, & remissus fuerit repertus, id si-
» ne mora Diocesano loci significet, ut ab illo as-
» gnetur fidelis, & providus Coadiutor, usque ad
» Capitulum Generale, seu Provinciale. Sin au-
» tem dilapidator sit, vel ob aliam causam amove-
» dus, postquam à Visitoribus id Diocesano si-
» gnificatum fuerit, per illum amoveatur, absque
» strepitu judicij, à regimine Abbatij, ac interim
» Monasterio provideatur de idoneo Administrato-
» re, qui temporalium curam gerat, donec ipse
» Monasterio de Abbate fuerit provisum. Quòd
» si forsàn Episcopus hoc facere noluerit, vel ne-
» glexerit, Visitatores, vel Præsidentes id Sedi Apo-
» stolicæ significant. Atque hæc eadem circa Ab-
» bates, seu Prælatos exemptos fieri debent, per
» Visitatores, vel Præsidentes Capituli Generalis,
» seu Provincialis, ita, ut si amovendi videantur,
» per dictos Visitatores, vel Præsidentes idoneus
» Administrator Monasterio deputetur, ipso Ab-
» bate ab Officio suspensò, & depositione ipsius Se-
» di Apostolicæ reservatâ. Illorum verò excessus,
» & alia, quæ significanda esse, videbuntur, per fi-
» deles, & prudentes nuncios eidem Sedi à Præ-
» dentibus denuncientur, quibus ex communi con-
» tributione Abbatum, juxta cujuslibet facultatem,
» sufficientes expensæ ministrentur, ita habetur in
» *cit. c. ult. §. Quòd si Abbas h. t.*

» **XXVI.** Hinc colligitur primò, quòd Abbas
» seu Prælati, non ob quamlibet negligentiam, &
» Regularis disciplinæ neglectum, possit, ac debeat
» deponi: sed, si fuerit magna, ac supina negligen-
» tia, ut tradit Glossa in cap. *Cum ad Monasterium*; 6.
» *V. Negligens, h. t. Joan. Andr. in cit. c. ult. num. 7. &*
» *Abbas ibid. num. 3. h. t.* cujusmodi magna negligen-
» tia censenda est, si sæpiùs morius se non emen-
» davit.

§. IV.

De receptione Monialium, & benedictione, seu consecratione illarum.

Colligitur secundò, quando agitur contra Prælatum, in ordine ad depositionem ab Officio, non est necessarium, ut instituat, seu accuratè servetur ordo iudiciarius, sive processus ordinarius: sed sufficit, si summarie, ac de plano, inspectà rei veritate, procedatur, *cit. cap. ult. ibi: Absque iudiciorum strepitu, h. r.* Ratio est, quia Prælati Regulares, sicut & omnes aliæ personæ Religiosæ faciliùs, ac liberius, atque ex levioribus causis possunt ab officiis, & administrationibus amoveri, quàm Sæculares, *cap. Qualiter 3. 24. in fine, de accusat. & cap. Per tuas; 32. in fine, de Simon. Gl. in cit. c. ult. V. Absque iudiciorum strepitu, h. r. Abb. ibid. n. 3.*

Colligitur terciò, si Prælatus, ob dilapidationem bonorum, vel aliam culpam, aut magnam negligentiam ab Officio deponatur, non succedit in administratione Capitulum: sed interim Administrator in temporalibus deputari debet, donec alius Prælatus constituatur; quia tali casu plerumque etiam Capitulum, seu Conventus est suspectus, ne Prælato consenserit, nam ut ait Innocent. in cap. Cum dilecti; 18. V. Episcopo, de accusat. Caput malum malam præsumptionem facit de membris; cum ergo tunc sit præsumptio contra Capitulum, non est tutum, ut ipsi administratio committatur, *Joan. Andr. in cit. c. ult. n. 10. h. r.*

XXVII. Terciò, decernitur in dicto cap. ult. §. Sequentes, ut Visitatores posteriores diligenter inquirent de prioribus Visitatoribus, ac eorum negligentias, & excessus referant sequenti Capitulo Generali, ut juxta culpam publicè pœnam debitam recipiant. Idemque etiam de Abbatibus præsentibus Capitulo generali est observandum. Quartò, præcipitur, ut Præbendæ, sive Beneficia, v. gr. Capellanæ in Monasteriis non conferantur ab Abbatibus, & Monachis Clericis secularibus; quia per Regulares commodius administrari possunt, quàm per Sæculares, & multa inconvenientia sequuntur ex cohabitatione Sæcularium cum Religiosis. Illi autem Clerici Sæculares, qui jam recepti sunt ad Beneficia, in Monasteriis non habeant vocem, aut locum in Capitulo, nec in refectorio, vel dormitorio, nec Monachorum cœtibus se importunè misceant: sed Beneficiis suis sint contenti. Et si qui, ex prædictis Clericis, fuerint criminosi, per Episcopum Diocesenum, non exempti: per Visitatores verò, & Præsidentes, exempti eisdem Beneficiis priventur, *cit. cap. ult. §. Præcipimus.* Quintò, denique hæc omnia etiam in Monasteriis, quæ non habent proprios Abbates: sed Priores (de quibus supra) nec non in Monialium, quoad ea, quæ Abbatissis, & Monialibus congruunt, observari debent, *cit. c. fin. §. ult.* Nam regulariter statutum de Abbatibus, & Monachis, censi debet etiam statutum, servatà proportionè, de Abbatissis, & Monialibus: sed non vice versà, *Abb. in cit. cap. ult. num. 5.* Nam licet masculinum comprehendat femininum: non tamen è converso, *l. Ita; 45. in princ. ff. de legat. 2. ubi Gl. V. Vocabulo, ait, quia quod minùs dignum est, dignius non continet. Verùm de Monialibus mox plura.*

XXVIII. Quæritur primò. Quid Jure Canonico statutum sit, circa receptionem Monialium? Respond. circa receptionem Monialium extat Constitutio Bonifacii VIII. in c. Periculoso; 1. §. Sanè, de stat. Regul. in 6. Ubi districtè prohibetur, ne in Monasteriis Ordinum non mendicantium (qui scilicet bona in communi possident) plures de cætero Sorores, seu Moniales: quàm quot ex bonis, seu proventibus earundem, absque penuria, sustentari possunt, recipiantur: si secus actum fuerit, id irritum decernitur. Ex quo patet, si ultra numerum Monialium, quæ ali possunt, aliquæ recipiantur, irrita est receptio. Aliud tamen est, quoad hoc, in Monasteriis virorum; nam etsi etiam in illis plures, quàm sustentari possunt, recipi non debeant, *cap. 1. de Institut.* si tamen fuerint recepti, non est invalida receptio; quia viri cœtibus hominum se immiscere, & sibi ad vitam necessaria comparare possunt, *Gl. in cit. §. Sanè, V. Irritam.*

XXIX. Verùm Concil. Trident. Sess. 25. 6. §. de Regul. generalius ita præcipit: In Monasteriis, & Domibus, tam virorum: quàm mulierum, sive bona immobilia possideant, sive non possideant, is tantum numerus constituatur, ac in posterum conservetur, qui, vel ex redditibus propriis Monasteriorum, vel ex consuetis elemosynis commode possit sustentari. Ubi notanda est differentia, inter sustentari, seu vivere, absque penuria, prout dicitur in cit. §. Sanè, & inter commode sustentari, prout requiritur in Decreto Concilii Trident. Nam is cum penuria vivit, qui patitur defectum necessariorum alimentorum, ideòque mendicare cogitur: is verò non commode vivit, qui non potest se sustentare, spectatà consuetudine Regionis, & qualitate, ac statu personæ, etsi non cogatur mendicare, nec patiatur defectum necessariorum alimentorum, *Gl. in cit. §. Sanè, V. Absque penuria.* Additur in cit. Decreto Trident. ac prohibetur, ne de cætero Monasteria & Domus Regularium erigantur, sine Episcopi, in cujus Diocesi erigenda sunt, licentiâ prius obtentâ? Quod etiam olim statutum reperitur in c. Quidam; 10. c. De Monachis; 12. & seqq. caus. 18. q. 2. Hanc verò licentiam Ordinarij locorum dare non possunt ad novos Conventus, præsertim Mendicantium, erigendos, nisi prius constiterit, utrum in ea Civitate, vel loco commode sustentari possint, sine populi, & aliorum in eodem loco existentium Religiosorum Mendicantium justa querela, ac detrimento, ideòque etiam ipsi, & alij omnes, quorum interest, vocari, & audiri debent, prout decernit Clemens VIII. in Constitutione edità annò 1603. die 23. Julij, & extat apud Piasc. in praxi Episcop. p. 2. c. 3. art. 6. num. 33.

Porto nihil obstat, quò minùs hodie supra numerum Monialium, quæ ex redditibus commode sustentantur.

stentari possunt; recipiantur sufficienter dotatae, neque ideo erit invalida receptio, quia consuetudine id passim ita observatur: & Jus antiquum, ac Decretum Concilij intelligendum est, ne plures, quam commodè ali possint, recipiantur indotatae, vel cum expensis Monasterij. Neque id Simoniacum est, cum dos non detur, tanquam pretium receptionis: sed ut stipendium necessarium ad vitam sustentationem, ut docet *Navarr. tract. de reddit. Eccles. q. 1. Monio*; 62. *Azor. p. 1. l. 13. c. 9. q. 1. Sanch. Lib. 7. mor. c. 23. num. 4. & 5.*

XXX. Quæritur secundò, quid Jure Canonico statutum sit, de benedictione, seu consecratione Abbatissarum, & aliarum Monialium? Respond. primò, in *Clement. 2. §. Statuimus, de Statu Regul. in 6.* decernitur, ut quævis ad Regimen Abbatiarum assumptæ in Monasteriis, in quibus Abbatissæ solitæ sunt benedici, intra annum, à suæ confirmationis tempore computandum, munus benedictionis suscipiant, alioquin, nisi causa rationabilis subsit (ob quam benedictæ non sunt, intra tempus præscriptum) jure suo excidunt, & tunc provisio de Abbatissis per illos, ad quos id pertinet (videlicet ad Collegia, seu Capitula, ad quæ spectat jure communi electio, c. ult. caus. 16, c. 1. de Elect. vel ex jure speciali provisio, *Gl. hic V. Per illos*) ipsis Monasteriis canonicè est facienda.

Notandum primò. Non omnes Abbatissæ possunt, aut debent benedici: sed illæ tantum, quæ sunt perpetuæ, & si quæ aliæ solitæ sunt benedici, inspicienda enim est, quoad hoc, consuetudo, seu mos Monasterij, *Gl. hic V. Solitæ: Navarr. Lib. 3. consil. 2. Azor. Lib. 13. c. 10. q. 4.* causas autem, ob quas excusantur à benedictione recipienda, intra tempus præscriptum, enumerat *Gl. hic V. Rationabilis*, de quibus supra *Lib. 1. Tit. 6. Sec. 8. §. 7. q. 7.* ubi de benedictione Abbatissarum plura dicta sunt.

Notandum secundò. Hæc pœna privationis decreta in cit. §. Statuimus; non habet locum in Abbatibus, de quibus ibi nihil dicitur, *Gl. in cit. c. Statuimus; V. Cecidisse*, neque etiam in Abbatissis triennalibus, seu temporalibus, quæ benedici non solent, *Navarr. c. l. n. 2.* sicut nec Priorissæ, *Silvest. in summ. V. Abbatissa, n. 4. in fine.*

XXXI. Resp. secundò, quod verò attinet ad benedictionem, seu consecrationem Monialium, sciendum est, multiplex velum eis dari solere, ut notat *Gl. in c. Devotis; 11. V. Velamen junct. Gl. marg. caus. 20. q. 1.* inter quæ duo sunt præcipua. Primum est velamen nigrum Professionis, quod olim dabatur anno ætatis xii. completo, c. Puella; 2. caus. 20. q. 2. hodie verò non nisi xvi. anno completo, juxta *Concil. Trident. c. 15. de Regul.* quo Professio fieri potest, & hoc datur omnibus Professis, sive virgines sint, sive viduæ. Secundum est velum Consecrationis, quod olim dabatur anno ætatis xxv. c. Placuit; 14. caus. 20. q. 1. quamvis ex universali consuetudine possint ante illum consecrari, teste *Barb. de offic. Episc. alleg. 27. num. 57.* differt autem hæc consecratio à Professione, quia Professio ab omnibus emittitur, sive virgines sint, sive non, c. Omnes feminae; 36. caus. 27. q. 1. Consecrationis verò velum imponitur solis virginibus, cit. c. Placuit; c. Virgines; 15. caus. 20. q. 1. Item à solo Episcopo possunt virgines consecrari,

c. Sanctimonialis; 24. dis. 23. cap. 1. §. Ad Episcopum; dis. 25. nec id delegari potest alteri, nisi à Papa, *Silvest. c. l. nu. 3. q. 2.* Professio verò in manibus, etiam Sacerdotis emitti potest, cap. ult. caus. 20. q. 1. Sed nec Abbatissa: nec alia Sanctimonialis potest viduæ imponere velum, c. Statuimus; 3. caus. 20. q. 2. ubi id sub pœna excommunicationis est prohibuit. Neque etiam omnes Professæ, & virgines consecrantur, quia Moniales Mendicantium, & aliæ quædam non consecrantur ab Episcopo: imò nec corrupta etiam violenter consecranda est, etsi violata lætolum Virginitatis non perdat; quia non constat Ecclesiam illam plenè dissensisse, ideo jubetur humiliter à velo consecrationis abstinere, *Silvest. c. l. q. 1.* Fieri autem debet consecratio virginum in Epiphania Domini, vel in Dominica in Albis, & in Nataliis Apostolorum, & in diebus Dominicis, c. Devotis; 11. & cap. Virgines; 14. caus. 20. q. 1. nisi tempore necessitatis, nempe imminente languore, vel mortis periculo, tunc enim quovis tempore consecrari possunt, *Silvest. c. l. q. 3.* Quamvis secundum quosdam, etiam in alijs Festivitatibus virgines consecrari possent, ut ait, *Laym. in c. 1. de temp. ordin. §. Alterum.*

Præter dicta, tertium velum est Ordinationis, quod olim dabatur Diaconissis, ad inchoandum officium, ac Homilias legendas, nec ante annum xi. *cap. Diaconissam; 23. caus. 27. q. 1.* hodie autem hæc ordinatio fit, quando Moniales consecrantur, seu velantur. Quartum velum est Prælationis, quod olim Abbatissis dabatur, anno lx. ætatis, c. Juveniles; 11. & ibi *Gl. V. Sexagenariam, & Gl. marg. caus. 20. q. 1.* postea verò anno xxx. completo, c. indemnitate; 45. in princ. de Elect. in 6. sed hodie juxta *Concil. Trident. Sess. 25. c. 7. de Regul.* xi. anni requiruntur ad Abbatissam eligendam, nisi magna esset inopia personarum. Quintum est velum Continentiæ, & oblationis, quod est viduarum, c. Vidua; 34. caus. 27. q. 1. & potest dari etiam virginibus, licet virginitas velum non possit dari viduis, nec quidem cum dispensatione Episcopi, cit. c. Devotis; 11. caus. 20. q. 1. *Silvest. c. l. in princ.* Addunt nonnulli sextum velum Conversionis, seu probationis, quod datur in susceptione habitus Regularis, ante Professionem, & est communiter album.

§. V.

De Clausura Monialium.

XXXII. Quæritur primò. Quid Jure Canonico statutum sit circa clausuram Monialium, quoad egressum illarum ex Monasteriis? Resp. de hoc etiam Constitutio Bonifacij VIII. in c. Periculoso; univ. de statu Regul. in 6. Ubi in primis præcipit omnibus Monialibus præsentibus, & futuris, cujuscunque Religionis sint, vel Ordinis, ut sub perpetua obligatione sint, vel Ordinis, ut sub perpetua debito clausura in suis Monasteriis permanere debeant, ita, ut nulli earum, sive expressè, sive tacitè sint professæ, ex ulla ratione, vel causa ex Monasteriis egredi liceat: nisi evidenter constaret de aliqua, quod ob morbum contagiosum cum alijs absque gravi periculo, aut scandalo, commorari non posset.

Hanc

Hanc Constitutionem Bonifacii VIII. cum in plurimis locis, vel non recepta, vel desuetudine abolita fuisset, renovavit Concil. Trident. Sess. 25. c. 5. de Regular. his verbis: Nemini autem Sanctimonialium liceat, post Professionem, exire e Monasterio, etiam ad brevetempus, quocunque pretextu, nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo approbanda, indultis quibuscunque, & privilegiis non obstantibus. Eandem Constitutionem tum Bonifacii VIII. tum Concilij Tridentini confirmavit, & declaravit Pius V. in Bulla, quæ incipit, Circa Pastoralis, edita anno 1566, die 19. Maij, & in alia Bulla, cujus initium: Decor; edita anno 1569. Calend. Febr. & Gregorij XI. cuius initium, Deo SS. Virginibus, anno 1573. die 21. Jan. quæ legi possunt apud Quarantam in summa Bullarj V. Monasteria Monialium fol. 440. & pluribus seqq.

XXXIII. Porro circa priorem partem prædictæ Constitutionis Bonifacii VIII. quoad prohibitionem egrediendi e Monasterio, Notandum primò. Illam obligare omnes Moniales, quæ expressè, vel tacitè sunt professæ, aut in posterum profitebuntur; sive antè promiserint clausuram, vel servarint: sive non, est enim Constitutio nova, & non supponit obligationem: sed imponit, ut probat Suar. Tom. 4. de Relig. Lib. 1. de oblig. Relig. quatenus subditi sunt, c. 8. num. 11. & 14. Sanch. Lib. 6. mor. c. 15. num. 12. Quare etiam Moniales conversæ, quæ ad ministeria, seu servitia domestica sunt deputatæ, si emittant tria substantialia voca Religionis, ad clausuram obligantur, Suar. c. l. num. 17. Sanch. c. l. num. 13. Possunt tamen, ex concessione Pij V. in cit. Bulla. Circa Pastoralis; si Monasteria Monialium sufficientes redditus non habeant, ita, ut eleemosynis fidelium ad suam sustentationem indigeant, Moniales aliquæ conversæ, etiam Professæ exire, ad eleemosynas colligendas, si sint ætatis 40. annorum, & in domo contigua Monasterio extra illud habitent, & non ingrediantur claustrum, extra casus in earum Constitutionibus expressos, nec egrediantur suis Domibus, nisi de licentia Episcopi, vel earum Superiorum, etiam ad eleemosynas colligendas. Quod si verò postea Monasteriis, quacunque ratione, de sufficiente sustentatione provisum fuerit, Conversæ istæ ad clausuram redcantur, nec ampliùs exire permittantur, subintellige ad eleemosynas colligendas, Gregor. XIII. in cit. Bulla Deo Sacris, Suar. cit. loc.

Notandum secundò. Non obligari ad claustrum illas Virgines, quæ per votum continentie Deo sunt consecratæ, & simul collegialiter vivunt: vel etiam obedientiam voto simplici, ac privato, vel etiam pacto alicui promiserunt, non tamen in statu aliquo tanquam Religioso ab Ecclesia approbato degunt, tribus votis substantialibus obligatæ; cum tales non sint Sanctimoniales professæ, Suar. c. l. n. 15. Navarr. Lib. 3. consil. 6. num. 10. h. t. Sanch. cit. c. 15. num. 14. & 15.

Notandum tertio. Novitiæ Monialium non obligantur ad claustrum; cum non sint Religiosæ, nec Professæ, ideòque e Monasterio egredi possunt, cum Superiorum licentia, v. gr. ad recuperandam valetudinem, nec per talem egressum annus probationis interruptitur, si habitum retineant: secus est, si absque licentia egrediantur, tunc enim re-

cedunt ab obedientia, & consequenter interrupteretur probatio, Suar. c. l. num. 16. de quo plura supr. Tit. 31.

XXXIV. Quæritur secundo. Quanam sint iusta causæ, ob quas licentia concedi potest Monialibus, egrediendi ex claustro? Resp. Bonifacius VIII. in cit. c. unic. de stat. Reg. in 6. unicam causam expressit, videlicet, si Monialis laboret tali morbo, ut cum alijs, absque gravi periculo, aut scandalo, cohabitare non possit, cum ergo adjecta sit clausula exclusiva, nulla ex causa, sive ut quacunque ex causa non sit facultas egrediendi, nisi ob talem morbum, sequitur omnes alios morbos dissimiles, videlicet, qui non contagiosi, nec Communitati graves, aut periculosi, exclusos esse: ac proinde non esse Monialibus permittendam licentiam, exeundi ob morbum, qui ipsi ægotanti quidem est gravis, & periculosus, ita, ut Medicorum iudicio necessariò egredi debeat, ad recuperandam valetudinem, si ille morbus ceteris Monialibus non sit periculosus; quia tunc non subest eadem ratio, & sic non debet fieri extensio, ob similitudinem rationis, ad morbum periculosum soli ægotanti, non enim voluerunt Pontifices consulere commoditati Monialium in particulari: sed toti Communitati, ejusque commoditatem præferre clausuræ, ita docet Gutic. Lib. 1. can. q. q. cap. 14. num. 7. & seqq. Rodrig. Tom. 1. qq. Reg. q. 49. Sanch. cit. c. 15. num. 32. Consentit Pius V. in cit. Bulla Decor, ubi ait: Ordinamus ut nulli Abbatissarum, Priorissarum, aliarumve Monialium de cetero etiam infirmitatis, & aliæ occasione, aut pretextu, nisi ex causa magni incendij, vel infirmitatis, lepræ, epidemice (id est, morbi pestiferi, vel aliter contagiosi) a Monasteriis exire: sed nec in prædictis casibus, extra illa, nisi ad necessarium tempus stare liceat.

Contrarium tamen probabilius tenet Navarr. Comment. 4. de Regul. num. 49. Azor. p. 1. l. 13. cap. 8. q. 1. §. Tertiò quæ res, Suar. cit. Lib. 1. c. 9. n. 9. nempe quòd Monialis, cum licentia Episcopi, exire possit ex claustro, ob morbum sibi soli periculosum, et si alijs contagione non obstat, ita, ut Medici iudicent, eam morituram, nisi exierit; quia humanæ leges tam severe non obligant, ut mortis periculum ad illas servandas, subire cogamur. Certè cum leges humanæ de ijs ferantur, quæ communiter evenire solent, non de ijs, quæ in rarissimo, & extraordinario casu contingunt, rarissimum autem sit, ut evidenter constet, morbum ita constitutum esse, ut si Monialis in Monasterio maneat, sit moritura, non autem si exeat, & aërem mutet, ideo si talis casus extraordinarius aliquando contingat, is per epijchiam exceptus censi debet, arg. l. Non ad ea §. 5. & l. Neque Leges; 10. ff. de Legib. ita, ut Episcopus exeundi licentiam dare possit: quamvis aliàs ordinatiò non quævis infirmitas, etiam periculosa ipsi ægotanti, si Communitati non sit noxia, sit iusta causa, dandi licentiam exeundi, ut ex dictis patet.

XXXV. Præter causam infirmitatis expressam in cit. c. unic. h. t. in 6. aliam causam exeundi e claustro adiecit Pius V. in cit. Bulla Decor, nempe ob magnum, seu periculosum incendium, quæ adjecta fuit, non corrigendi: sed declarandi causâ, tam Decretum Concilij Tridentini: quàm Constitutionem Bonifacii VIII. in cit. c. un. ut ex verbis ipsius

Bullæ Pij V. patet, & notavit *Sanch. cit. c. 15. n. 31.* ubi ait, Concilium Trident. nomine causæ legitimæ approbandæ ab Episcopo, non intellexisse quamcunque, quæ Episcopo legitima videtur: sed commisit Episcopi arbitrio, determinare, an ea causa morbi sit talis, qualis requiritur in Constitutione Bonifacii: Pius V. verò declaravit, causam incendij non excludi, in *cit. c. un. h. t. in 6.* ed quod hæc sit similis, imò multò magisürgens, & necessaria causa exeundi ipso jure naturali concessa, ob manifestum vitæ periculum. Et quidem non tantum si tale periculum, v. g. incendij toti Communitati imminet: sed etiam uni soli, nisi fugiat. Ex quo inferitur, quod Moniales exire possint de claustris, ob alias etiam causas similes, vel magisürgentes, v. g. ob hæreticorum, vel aliorum hostium incursiones; quia per dictionem taxativam, tantum, non excluduntur casus similes, in quibus eadem, seu similis, aut magisürgens ratio militat, *Azor. p. 1. Lib. 13. cap. 8. q. 1. §. Tertiò quæ res, Sanch. cit. c. 15. num. 37.* & alij apud *Barb. in Collect. in cit. c. un. h. t. in 6. num. 14. & 16.* Ubi ait, quod tempore belli possunt Moniales exire de Monasterio, seque in locum tutum recipere.

Sunt & aliæ, præter allatas, causæ justæ, ob quas Monialibus licet exire de claustris, non expressæ, in *cit. c. un. & Bulla Pij V.* Talis causa est primò, ut Monialis in alio Monasterio ejusdem Ordinis fiat Abbatissa, vel Magistra Novitiatum. Secundò, si Abbatissa egrediatur, ad fundandum aliud Monasterium. Tertiò, si transferatur Monialis ad aliud Monasterium, correctionis causâ, quia in proprio commode corrigi non potest. Quartò, si Moniales ab uno Monasterio ad aliud transire velint, strictioris observationis causâ. Quintò, si totum Monasterium transferendum sit in locum commodiorem, v. gr. ex rure in oppidum, vel urbem, juxta præceptum Concilij Trident. *c. 5. de Regul. Sanch. cit. c. 15. n. 45. & seqq. Barb. c. l. n. 17. & 2. seqq.*

XXXVI. Prædictis addendum primò, Abbatissæ, & Priorissæ, quæ ratione Feudi, quod Monasterium ab ipsis tenet, Principibus, aut Dominis sæcularibus homagium, seu fidelitatis Sacramentum præstare debent, si non possint obtinere, ut per Procuratorem illud præstent, personaliter ex Monasterio exire possunt, cum honesta, ac decente societate (comitantibus illam duabus, vel pluribus ex antiquis Monialibus, & Capellanis ipsius) ita tamen, ut præstito homagio, ac juramento fidelitatis, statim ad Monasterium revertantur, prout statuitur in *cit. c. un. §. Verum de stat. Regul. in 6. & ibi Gl. V. Societate*: id verò moraliter intelligendum est; nam brevis mora extra Claustrum non est prohibita, v. gr. unius, vel alterius diei, ut colligitur ex verbis in fine adjectis, sic quod in fraudem residentie, siue moræ claustralis nihil omnino fiat: quibus verbis indicatur, prohiberi solum moram notabilem, quæ in clausuræ fraudem cederet, *Sanch. cit. c. 15. num. 60.*

Addendum secundò, monet insuper, & hortatur Pontifex in *cit. c. un. §. Porro*, ut Principes, ac Domini sæculares, qui jurisdictioni temporali præsent, Abbatissas, & Priorissas, & alias Moniales curam, seu administrationem gerentes

permittant, per Procuratores suos in suis Tribunalibus litigare, ne evagandi occasio ipsis Monialibus detur: alioquin si contrarium præsumptum, per suos Ordinarios Ecclesiasticos censuris Ecclesiasticis compellantur; cum sit Juri contrarium, & honestati, quod mulieres, præsertim Religiosæ, per seipsas in judicio litigare cogantur, & periculum animarum inducat. Episcopis verò, & alijs Prælati quibuscunque injungitur, ut omnes causas Monialium, spirituales, & temporales, per Procuratores earum, in suis Curijs tractari faciant: ita, ut nec volentes personaliter ad judicium venturæ. *Gl. ibid. V. Tractari.*

XXXVII. Quæritur tertiò, ad quem pertineat, dare licentiam Monialibus exeundi de Claustris? Resp. Superior, qui debet cognoscere, & approbare causam, ob quam Monialibus licet egredi de Monasterio, & licentiam exeundi dare, est Episcopus, vel alius Ordinarius loci, qui in eo jurisdictionem quasi Episcopalem habet, tamen Monialibus Monialium alioquin sunt exemptæ: in Ecclesiis tamen exemptis, etiam necessaria est licentia Prælati Ordinis, videlicet, Generalis, vel Provincialis, juxta cujusque Ordinis Institutum, *Suar. cit. Lib. 1. cap. 3. num. 13. Sanch. Lib. 6. mor. c. 15. num. 28.* Idque patet ex Concil. Trid. *cit. Sess. 25. c. 5.* Ubi generaliter, & indistinctè ait: *Nemini Sanctimonialium licet exire de Monasterio, nisi ex aliqua legitima causa, ab Episcopo approbanda*: & clariùs habetur in *cit. Bulla*, & motu proprio Pij V. nam postquam dixit, nulli Monialium licere exire, nisi ex causa magni incendij, vel infirmitatis, lepræ, aut epidemici, subiungit: *quæ infirmitas, præter alios Ordinum Superiores, quibus cura Monasteriorum incumbet, etiam per Episcopum, seu alium loci Ordinarium, etiam si prædicta Monasteria ab Episcoporum, & Ordinariorum jurisdictione recepta esse reperiantur, cognita, & expressè in scriptis approbata sit.* Quare ea, quæ ad clausuram Monialium pertinent, universim, & erga omnes exemptas, & non exemptas Episcopis sunt commissa, in Concilio Trident. *c. l. Suar. Tom. 4. de Relig. Lib. 1. de variis Relig. c. 12. nu. ult. in fine.* Quamquam *Rodrig. Tom. 1. 99. Regul. q. 49. n. 6.* referat, dictam Bullam Pij V. in Hispania non esse receptam, quoad hoc, quod in exemptis Monasteriis licentia exeundi peti debet ab Episcopo loci.

Imò quidam Dd. apud *Sanch. cit. c. 15. num. 24.* dicunt, approbationem hanc, & licentiam exeundi pertinere ad Episcopum in Monasteriis sibi, aut Sedis Apostolicæ immediatè subjectis: ad solos verò Superiores Regulares in Monasteriis exemptis, quæ Regularibus subduntur, & ita intelligunt prædictum Decretum Concilij Tridentini, inter quos est *Navar. Lib. 3. conf. §. num. 6. h. t.* Sed prior sententia est probabilior, quia in *cit. Bulla Pij V.* præter alios Ordinum Superiores, requiritur etiam, ut licentia data sit per Episcopum, seu alium loci Ordinarium: nomine autem Ordinarij loci, nequaquam comprehenduntur Superiores Regulares, *Sanch. c. l. n. 28.*

Addit idem *cit. cap. 15. num. 30.* etiam Vicarium Generalem Episcopi posse hanc licentiam exeundi dare: nisi Episcopus specialiter sibi reservaverit, cum & Vicarius sit Ordinarius. Porro si no-

necessitas exeundi manifesta sit, & Superior pro petenda licentia adiri non possit sine periculo, tunc Monialis, etiam eo inconsulto, licet exire potest; quia necessitas non habet legem, *Sanch. cit. cap. 15. num. 62.*

XXXVIII. Caterum Episcopi, iisque Superiores, & alij Ordinarii locorum, in Monasteriis Monialium, sibi ordinario jure subiectis, suam propriam auctoritatem: in ijs verò, quæ exempta sunt, & immediatè Papæ subiecta, Sedis Apostolicæ auctoritate: Abbates verò, & alij Prælati Regulares, tam exempti, quàm non exempti, in Monasteriis hujusmodi sibi subiectis, de clausura convenienti, ubi non est, ipsorum Monasteriorum expensis, & fidelium elemosynis, quas ad hoc procurent, faciendâ, & de ipsis Monialibus includendis, quàm primùm commode poterunt, provideant: rebelles, & contumaces per censuram Ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo: invocato etiam, si opus fuerit, ad hoc auxilio Brachij Sæcularis: Veruntamen per hoc in Monasteriis exemptis, Ordinariis locorum, quoad alia, nulla est jurisdictio, vel potestas attributa, prout statuitur in *cit. c. 1. m. §. ult. de stat. Reg. in 6.* Idque renovatum fuit in *Concilio Tridentino Sess. 25. c. 5. de Regul.*

XXXIX. Quæritur quartò, quæ pœnæ sint decretae in Moniales violantes clausuram, iisque cooperantes, vel faventes? Resp. duplex, ut constat ex *cit. Bulla Pij V. Prior est excommunicatio major, ipso facto, sine alia declaratione, incurrendâ, & Papæ reservata, lata non solum adversus Moniales aliter, quàm concessum est, egredientes: sed etiam licentiam aliter concedentes, & comitantes, recipientes, &c. Posterior pœna est privatio dignitatum, administrationum, & officiorum obtinentorum, & inhabilitas ad illa, & alia in postetum obtinenda: quæ tamen pœna solum decreta est, adversus Moniales aliter egredientes, & Superiores indebitè licentiam exeundi concedentes, *Sanch. cit. c. 15. num. 63.* ad quam autem pœnam privationis incurrendam, requiritur sententia declaratoria Judicis, ut probat idem *Sanch. c. l. num. 65.* nomine dignitatum autem, officiorum, & administrationum intelliguntur illa, quæ adjunctam habent Superioritatem aliquam, ut est, esse Generalem, Provincialem, aut Superiorem localem: non autem alia officia, ut est, esse Concionatorem, Confessarium, vel Professorem Theologiæ, *Sanch. c. l. num. 66.**

§. VI.

Quid Jure Canonico statutum sit, circa Clausuram Monialium, quoad ingressum aliarum personarum in earum Monasteria?

XL. De hoc ita statutum legitur in *cap. un. de statu Reg. in 6. post princ.* Nulli aliquatenus inhonestæ personæ, nec etiam honestæ ingressus, vel

accessus pateat ad Moniales, nisi rationabilis, & manifesta causa exigat, & illius, ad quem pertinet, specialis licentia accedat: ut sic à publicis, & mundanis conspectibus separatæ, liberius DEO servire valeant, &c. Quod Decretum innovavit *Concilium Tridentinum cit. Sess. 25. cap. 5. de Regul.* ubi dicitur: *Ingressi autem intra septa Monasterij nemini liceat, cujuscunque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint, sine Episcopi, vel Superioris licentiâ in scriptis obtentâ, sub excommunicationis pœnâ, ipso facto incurrendâ. Dare autem tantum Episcopus, vel Superior licentiam debet, in casibus necessariis: neque alius ullo modo possit; etiam vigore cujuscunque facultatis, vel indulgii hactenus concessi, vel in posterum concedendi.*

XLI. Circa has Constitutiones, & Decreta notandum primò. Non prohiberi ingressum pueris, ac puellis, qui necdum usum rationis adepti sunt; quia in illis cessat ratio prohibitionis, nempe periculum, ne incitentur Moniales ad peccatum: aliud verò est de amentibus, jam puberibus, qui ad peccatum incitare, turpiter jocando, vel turpia loquendo, & Moniales perturbare possunt, ideòque ingredi Monasteria, permitti non debent, & quamvis ipsi intrando, non peccent: peccant tamen Moniales, eos admittentes, *Azor. p. 1. lib. 13. cap. 8. q. 5. Sanch. Lib. 6. mor. c. 16. num. 5. & 8.* Non est autem prohibitum Monialibus, ut famulas sæculares, si alias, quæ velint profiteri, & perpetuò in Monasterio manere, habere non possint, recipiant, non tantum ad breve tempus: sed etiam ad longum, si Ordinis Regula, vel consuetudo non repugnet, ita tamen, ut nunquàm è Monasterio egrediantur, donec omnino dimittantur, *Rodrig. Tom. 1. qq. Reg. 44. art. 4. Mirand. tract. de Monial. q. 2. art. 5. concl. 2. Suar. Tom. 4. de Relig. Lib. 1. de oblig. Relig. cap. 10. n. 18. & seqq.* Item concessum est, ut cum Episcopi, vel Superioris licentiâ, in Monasteriis puellæ recipiantur, ut in illis educantur, & instruuntur, licet nolint Religiosum habitum suscipere, ita tamen, ut ultra xxv. ætatis annum in Monasterio non retineantur, & nequeant clausurâ egredi, & semel egressæ non possint denovo admitti, *Rodrig. Tom. 1. q. 46. art. 10. Mirand. cit. q. 2. art. 6. concl. 1. Sanch. cit. cap. 16. num. 61.* Mulieres verò nuptæ: imò etiam viduæ in Monasteriis Monialium non sunt deinceps recipiendæ, nisi Moniales fieri velint, *Barb. Lib. 1. Jur. Ecclesiast. cap. 44. num. 99. & 101. & alij apud ipsum.*

XLII. Notandum secundò. Nomine clausuræ, sive claustrî, hic intelligitur omnis locus, sive sit area, sive hortus, sive conclave, in quem Monialibus licet ingredi; cum enim illis prohibitum sit, exire extra claustrum; consequenter omnis locus, in quem ingredi possunt, est intra claustrum, adeòque omnes aliæ personæ, sive viri, sive feminae, in talem locum licet ingredi non possunt: nam hoc est, quòd præcipuè intendunt, SS. Canones prohibere, ne scilicet Moniales cum alijs personis sæcularibus in eisdem locis possint convenire, colloqui, & conversari: ideòque etiam prohibitum est, ne ex Monasterio Monialium pateat janua, sive egressus ad eam Ecclesiæ partem, in qua Sæculares sunt, ut colligitur ex *cit. cap. unic. h. t. in 6. ibi: Nulli aliquatenus*

tenus inhonestæ, nec honesta persona ingressus, vel accessus pateat ad Moniales, & ex Concilio Trident. c. l. Ingredi intra septa Monasterij nemini liceat, *Suar. cit. cap. 10. num. 8.*

Notandum tertio. Causa, ob quam ingressus in Monasteria Monialium conceditur, debet esse, non solius utilitatis; sed alicujus sufficienter apparentis necessitatis, cui aliter commodè occurri non potest, ut patet ex *cir. c. un. ibi: Nisi rationabilis, & manifesta causa existat, & Concil. Trident. ibi: In casibus necessariis.* Sufficit autem necessitas moralis, etsi non sit strictissima, sive absolute necessaria, *Suar. cit. cap. 16. num. 40. Mirand. cit. q. 2. art. 4. concl. 2.* Minor autem causa requiritur, ad concedendam licentiam faminis, quàm viris; quia horum ingressus est minùs decens: item faciliùs conceditur ingressus matri, aut forori: quàm aliis faminis, *Sanch. cit. loc. num. 41.* Porro licentia ingrediendi Monasteria Monialium, danda est Sacerdotibus, ad Sacramenta infirmis ministranda, Medicis, & Chirurgis: item Fabris, & Operariis ad ædificia, & similia opera necessaria perficienda, quibus addunt aliqui, etiam Sartores, ad conficiendas vestes, *Sanch. cit. loc. num. 43.* Et Sacerdos quidem, saltem Regularis, administraturus Sacramenta cum socio ingredi potest, etiam sine licentia, *Sanch. c. l. n. 46. & 47.*

XLIII. Notandum quartò. Hanc licentiam ingrediendi Monasteria Monialium, concedere potest Episcopus, auctoritate ordinariâ, quoad Monasteria sibi subiecta: delegatâ verò à Sede Apostolica, quoad Monasteria immediatè eidem Sedi subiecta: ad Prælatos verò Regulares Ordinis spectat, hanc licentiam dare, si Monasteria exempta ab Episcopo ipsis immediatè subiciantur; quia *Concil. Trident. cit. cap. 5.* disjunctivè requirit licentiam Episcopi in Monasteriis sibi subiectis, aut immediatè subiectis Papæ: vel Superioris Regularis, scilicet in Monasteriis ipsis immediatè subiectis, & tunc ejus licentia sufficit, quoad ingressum in Monasteria Monialium, etsi quoad egressum ipsarum Monialium, requiratur etiam licentia Episcopi, *Suar. cit. cap. 10. num. 11. & 12. Sanch. cit. cap. 16. num. 13.* & patet ex supra dictis. Nomine autem Superioris Regularis, intelligitur hoc loco Generalis, vel Provincialis, vel etiam immediatus Superior, sive Prælatus Conventualis, seu Abbas, aut Prior Monasterij virorum, cui Moniales sunt subiectæ; quia in *cir. c. un. h. t. in 6.* solum dicitur, nisi de illius, ad quem pertinet, speciali licentiâ, nulli ingressus, vel accessus pateat ad easdem: quis autem sit ille, ad quem ea pertinet, ibi non exprimitur: quare hac in re ad Regulam, & Constitutiones proprias cujusque Religionis recurrendum est, *Suar. cit. cap. 10. num. 13. Sanch. c. l. num. 15.*

Porro Episcopus, vel Prælatus Ordinis, qui licentiam ingrediendi alijs dare potest, etiam ipsemet eadem facultate uti, in casibus necessariis non prohibetur, ut patet ex *Bulla Gregorij XIII. quæ incipit, Dubiis;* & apud *Quarant. cit. loc. fol. 447.* habetur. Ubi tamen id limitatur, ut Episcopi, aliique Prælati, non nisi paucis, Senioribus, ac Religiosis personis comitati ingrediantur, *Sanch. cit. cap. 16. num. 25.* Debet autem prædicta licentia ingrediendi Monasteria Monialium, esse specialis, id est, spe-

cialiter concessa ad ingressum, nec sufficit generalis, ut constat ex *cir. c. un. ibi, speciali licentiâ, h. t. in 6. Sanch. cit. loc. num. 28.* & insuper requiritur, ut sit scriptis obtenta, ut patet ex *Concil. Trident. c. l. ut proinde non sufficit licentia verbis expressis concessa, & multò minùs tacita, Sanch. c. l. n. 29.*

Notandum quintò. Ingredientes Claustra Monialium, sine licentia Episcopi, vel Superioris in scriptis obtenta, pœnam excommunicationis, ipso facto, incurrunt, ut constat ex *Concil. Trident. cit. cap. 5.* quæ tamen non est reservata Papæ, *Sanch. cit. cap. 16. num. 71.* de hac pœna excommunicationis, sicut & de alijs Decretis in *Bulla Gregorij XIII. quæ incipit, Ubi gratia;* anno 1575. edita, videri possunt *Sanch. c. l. n. 71. & seqq.*

XLIV. Notandum sextò. Etsi in *cir. c. un. h. t. in 6.* prohibitus sit, non tantùm ingressus, sed etiam accessus ad Monasteria Monialium, extra casus necessarios, ut patet ex disjunctiōe, *ingressus, vel accessus, & colligitur ex c. Monasteria; 8. de vi & honore Cleric.* tamen ea Lex, saltem quoad accessum, non fuit recepta, neque *Concilium Trident. c. l. illam innovavit,* quoad hanc partem, cùm de accessu nullam faciat mentionem, *Suar. cit. cap. 10. num. 26.* Ubi addit, neque Pium V. in suis Bullis illam Constitutionem innovasse; cùm loquatur solum de egressu & ingressu. Ex quo inferitur, accedere, etiam sine justa causâ, ac licentia Superioris, Monasteria Monialium: imò etiam illa frequentare, non esse culpam gravem, seclusis circumstantiis scandalis, malis, &c. quia secundùm se non est materia gravis, & pœnæ decreta contra frequentantes Monasteria Monialium, non habent locum, nisi in ijs, quæ post monitionem Episcopi, sunt contumaces, *Sanch. cit. cap. 16. nu. ult.* Sed & universim loquendo, Constitutiones ac Decreta condita de clausura Monialium, & ingressu intra septa Monasteriorum earundem, non sunt ubique recepta in Germania, saltem secundùm omnem prohibitionis modum, ut notavit *Laymann. Lib. 4. tract. 5. cap. 12. num. 3.* Nam adhuc in pluribus Monasteriis Monialium, tum viri, tum mulieres ingredi solent domos, & habitationes, intra septa Monasterij, quàmvis extra proprias habitationes, ac claustrales cellas ipsarum Monialium, ad quas tamen faciliè admitti solent mulieres, etiam saculares.

XLV. Notandum ultimò. Non ita vicinè graviter prohibitum esse ingressum mulierum in Monasteria virorum, sicut prohibitum est ingressum virorum in Monasteria Monialium; nam neque in *jura Canonico,* neque in alijs Decretis SS. Pontificum invenitur generalis Lex, seu Constitutio prohibens sub gravi culpa ingressum mulierum in Monasteria virorum, ideòque in hac re spectanda sunt peculiaria instituta Religionum, ut notat *Suar. in dis. 22. de censuris. Sec. 6. n. 12.* Nam in Bullis Pij V. & Gregorij XIII. in quibus excommunicantur omnes faminæ, quæ ingrediuntur Monasteria virorum Regularium: vel Religiosi admittentes ad Monasteria sua faminæ, non prohibetur absolute, & simpliciter ingressus mulierum: sed solum ingredientes, vel admittentes, prætextu alicujus privilegij, seu facultatis ipsis concessæ, ad ingrediendum Monasteria virorum (quæ privilegia revocantur) censuram excommunicationis

nis incurrunt, *Suar. c. l. num. 11. & 13.* Deinde in prædictis Bullis Pontificum non comprehenduntur Imperatrices, & Reginae earumque filiae, & aliae feminae quaecunque, quae illas comitantur, *Sanch. Lib. 6. mor. cap. 17. num. 5. & 6.* Secundò, neque feminae fundatrices in illis Ordinibus, in quibus est consuetudo, illas admittendi, *Sanch. c. l. num. 3.* Tertiò, quando aliqui Religiosi privilegium habent, admittendi feminas valde Illustres, *Laym. cit. cap. 12. num. 5.* Quartò, admitti possunt feminae, cum reliquo populo, intra septa Monasterij virorum, ad Divina officia, & Ecclesiasticam sepulturam, *Sanch. cit. cap. 17. num. 2.* apud quem plura de hoc legi possunt, & apud *Laym. c. l. num. 4. & seqq.*

§. VII.

Quid Jure Canonico statutum sit circa visitationem Monialium?

XLVI. De hac re agitur in *Clement. Ateniæ dices; 2. h. t.* Ubi in princ. Clemens V. in Concilio Viennensi præcipit, ut singula Monialium Monasteria, non exempta, per Ordinarios, auctoritate Ordinaria: exempta verò, quæ Sedi Apostolicæ, & nulli alij sunt subjecta, auctoritate Apostolicâ delegatâ: alia verò exempta (quæ subsunt Prælati Ordinum exemptorum, *Gl. hic V. Alia*) per illos, quibus subsunt, singulis annis debeant visitari. Ubi *Gl. V. Debeant*, notat, quod hoc verbum habeat vim præcepti, & necessitatem, seu obligationem importet. Hæc Constitutio innovata fuit per *Concil. Trident. Sess. 25. de Regul. cap. 9.* per quod Decretum nulla jurisdictio concessa est Episcopis in Monasteria, Sedi Apostolicæ immediatè subjecta in temporalibus: sed solum in spiritualibus, juxta *Declarat. Congreg. Concil. apud Ioan. Gallenart. ibid. n. 2. Barb. hic n. 2.* Deinde exponit Papa in *S. Vi. sinatores autem*, officium visitantium in reformati-

dis Monialibus, si reformatione indigeant, & in specie, in quibus reformati debeant.

XLVII. Præterea in *cit. Clem. 2. §. Illas quæque*, præcipit Pontifex, ut illæ quoque mulieres, quæ vulgò Canonicae saculares dicuntur, & ut saculares Canonici vitam ducunt: non tamen propriis bonis renunciant: sed illa retinent, nec Professionem aliquam Religionis faciunt (cujusmodi plures Parthenones Virginum Nobilium extant in Germania) per locorum Ordinarios, si exemptæ non fuerint, suâ propriâ, & ordinariâ: si verò exemptæ fuerint, Apostolicâ auctoritate, visitentur. Per hoc tamen non intendit Pontifex, earum statum, Regulam, seu Ordinem approbare, prout etiam habetur in *cap. Indemnitatibus; 43. §. pen. de Elect. in 6.* Non tamen etiam eam vivendi rationem, & institutum improbat, aut damnat: Et quia verò, ac propriè Religiosæ non sunt, cum tribus votis substantialibus non sint obstrictæ, licet simul congregatæ, in eadem Domo, sub una Abbatisa, seu Præposita vivant, ideo nullâ legē clausuram servare coguntur, ut notat *Azor. p. 1. lib. 13. c. 9. q. 5.*

Rursus in eadem *Clement. §. Ipsos autem*, præscribitur numerus personarum, quas Visitatores Monialium secum ducere possunt, videlicet duos Notarios, & personas duas suæ Ecclesiæ, (Cathedralis, vel inferioris) & quatuor alios viros (sive Clericos, sive Laicos, non enim distinguitur in textu) honestos, & maturos ætate: quamvis secundum prohibitionem *Congreg. Episc. & Regular.* Laici nequeant interesse visitationi Monialium, ut refert *Fagnan. in cap. Ut iuxta; 17. num. 23. de offic. Ordin.* Denique in *§. ult. dictæ Clement. 2.* decernitur, ut si aliqui ipsos Visitatores impedire in suo officio præsumpserint, nisi moniti resipiscant, ipso facto excommunicationis sententiam incurrant, non obstantibus quibuslibet contrariis privilegiis, statutis, & consuetudinibus: cujus tamen absolutio non est reservata Papæ, ideoque ab illa absolvente potest Ordinarius, ut tradit

Gl. fin. hic.

TITVLVS XXXVI.

DE RELIGIOSIS DOMIBUS,
VT EPISCOPO SINT SUB-
IECTÆ.

I. Ostquam de Professione, & statu Religiosorum actum est, restat nunc, ut de eorum Domibus, & Ecclesiis quoque agatur. Nomine autem Religiosæ Domus, latè loquendo, comprehenduntur etiam Ecclesiæ, seu Tempa, & ædes Sacræ, quæ ad cultum Dei ritè sunt dedicatæ, seu consecratæ. Propriè autem, ac strictè loquendo, Religiosæ domus dicuntur Monasteria, & Collegia Religiosorum: item Hospitalia auctoritate Episcopi erecta, seu

instituta, ut sunt Xenodochia, in quibus peregrini, vel pauperes suscipiuntur, & gratis aluntur: Nosocomia, in quibus ægroti sustentantur, & curantur: Orphanotrophia, in quibus pueri, & puellæ educantur, & similia. Item Confraternitates, & alia Collegia pia, quæ ad opera pietatis, & misericordiæ exercenda, auctoritate Episcopi, sunt instituta, & plerumque Ecclesiis, seu Templis cohererent. Religiosæ Domus vocantur. Quare latius pater nomen Domus Religiosæ: quia omnes Domus Sacræ, sunt quidem etiam Religiosæ, largè sumpto hoc nomine: sed non omnes

Ecc

Domus

Tomus III.